

**АЛГОРИТЪМ, МЕТОДИ И
КОМУНИКАЦИЯ ПРИ
НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ**

съставител: проф. д.ик.н. Росица Чобанова

ISSN 1312-5079

DP 01/2012

В поредното издание на Дискусионните материали са представени разработки на докторанти в рамките на курса „Методология на научните изследвания” на проф. д.ик.н. Росица Чобанова, проведен през периода юни – юли 2012 г.

© Институт за икономически изследвания при БАН. Препечатване на отделни части с писмено разрешение на съставителя.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение4 стр.

I. Алгоритъм и методи на научното изследване

Попова, Димитрина. Алгоритъм на научното изследване Част I: задаване на въпрос, проучване в контекст, формулиране на хипотеза 5 стр.

Недялкова- Щерева, Цветелина. Алгоритъм на научното изследване Част II: тестване на хипотеза, анализ, изводи и представяне на резултати.....10 стр.

Несторов, Недялко. Количествени методи в научните анализи.....18 стр.

Милева, Красимира. Качествени методи в научните изследвания21 стр.

Карова, Златина. Базисни бизнес изследователски методи.....26 стр.

II. Научна комуникация

Петкова, Аделина. Рецензия на научен материал.....48 стр.

Иванов, Димо. Отзив на научни статии и на книга50 стр.

Алексиев, Георги. Стандарти за библиографско описание52 стр.

Енев, Пламен. Лауреати на нобелови награди 2010-2011г.....57 стр.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящите дискуссионни материали са посветени на избрани аспекти на научната комуникация, на алгоритъма и методите на научното изследване. Те са продължение на традицията за публикуване на резултати от самоподготовката на докторантите, участници в курса по Методология на научните изследвания в рамките на Докторантската програма на Института за икономически изследвания при БАН. Предназначени са както за докторантите - участници в курса, така и за други докторанти и интересувачи се от начина на осъществяване на научните изследвания. Вярвам, че както Дискуссионните материали от предишните години, посветени на отделни въпроси на методологията на научните изследвания (DP 01/2010 и DP 01/2011), така и настоящата работа ще бъде оценена като важна за докторантската колегия.

Представените в настоящото издание дискуссионни материали са структурирани в две части.

В първата част те са посветени на алгоритъма на осъществяване на научните изследвания, както и на основните научни методи. Докторант арх. Димитрина Попова и докторант Цветелина Недялкова - Щерева представят основните етапи при провеждането на научните изследвания - задаване на въпрос, проучване в контекст, формулиране на хипотеза, тестване на хипотеза, анализ, изводи и представяне на резултати. След това докторант Недялко Несторов характеризира количествените методи за осъществяване на научните анализи, а докторант Красимира Милева - качествените методи в научните изследвания. Накрая докторант Златина Карова представя основните научни методи при изследвания за бизнеса.

Втората част е посветена на четири аспекта на научната комуникация, свързани с оценка на резултатите на научните изследвания. Докторант Аделина Петкова систематизира основните елементи на рецензията за научен материал. Докторант Димо Иванов обобщава изискванията при писане на отзив за научна статия и за книга. Докторант Георги Алексиев представя стандарти за библиографско описание. Докторант Пламен Енев характеризира приносите, за които са присъдени Нобелови награди през 2010 и 2011 г.

Отговорник за събиране на материалите и тяхното оформяне в настоящата публикация бе докторант арх. Димитрина Попова, на която изказвам благодарност за извършената работа.

Юли, 2012 г.

Проф. Д.ик.н. Росица Чобанова

Ръководител на Докторантската програма на Института за икономически изследвания при БАН

I

Алгоритъм и научни методи

АЛГОРИТЪМ НА НАУЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

ЧАСТ I:

ЗАДАВАНЕ НА ВЪПРОС, ПРОУЧВАНЕ В КОНТЕКСТ, ФОРМУЛИРАНЕ НА ХИПОТЕЗА

арх. Димитрина Попова

Докторант, Институт за изследване на изкуствата, БАН

d_popova@hotmail.com

Абстракт

В настоящото изложение се разглеждат първите три стъпки от общо шест на алгоритъма на научното изследване: задаване на въпрос, проучване в контекст, формулиране на хипотеза. Втората част е представена от колегата Цветелина Недялкова и съдържа следващите три стъпки. Основният източник на информация е онлайн ръководството „Стъпки на научно-изследователския метод”, което е пътеводител с инструкции, полезни съвети и таблици за научно-изследователския метод и има основно практическа насоченост към докторанти и студенти. Други използвани източници на информация са книгата на Умберто Еко „Как се пише дипломна работа” и записките от курса „Методология на научните изследвания”, организиран от Института за икономически изследвания към БАН.

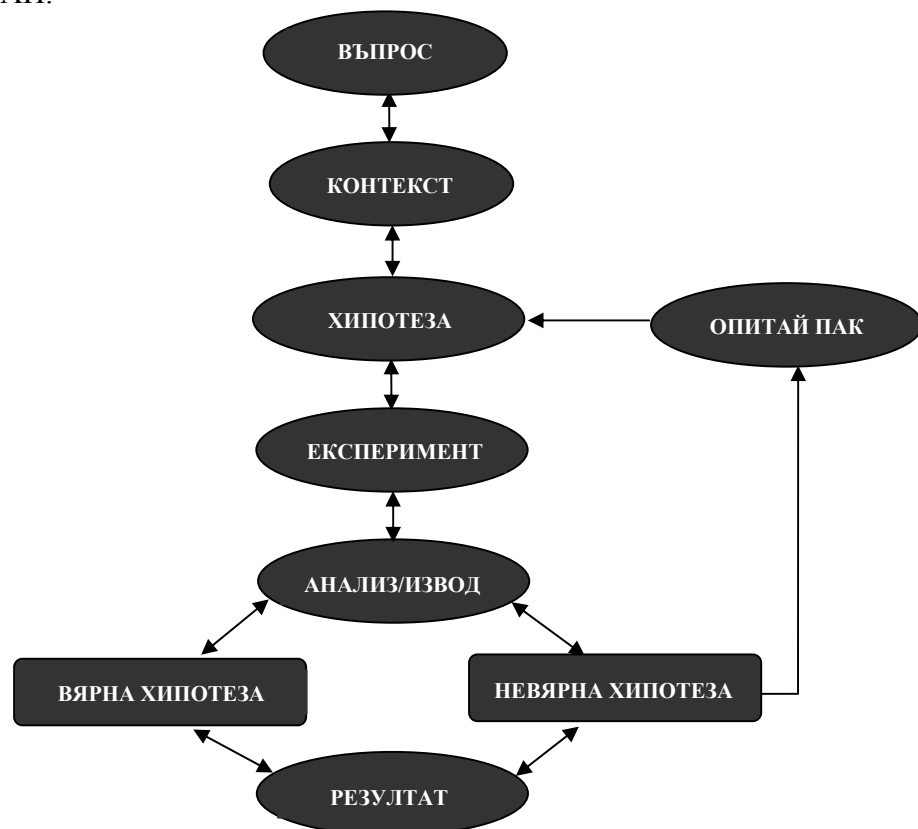

Схема на стъпките в научно-изследователския метод

Увод

Докторската дисертация е оригинална изследователска работа, която демонстрира, че нейният автор е способен да придвижи науката напред. За целта първо трябва да се установи какво са казали преди това учените и още по-важно е да се открие какво не са казали.¹ Научно-изследователският метод води до доказване на стъпката напред, на приноса в определена научна област.

1. Въпрос.

1.1. Научното изследване започва, когато се зададе обикновен въпрос какво, кога, защо, как за обект, система, процес, явления или феномен, които се наблюдават. В началото изследователят трябва да знае коя тема е **интересна за него**, защото предстои много работа и ще се инвестират няколко години в нея. Лесен начин да се разбере какво е интересно е да се отговори на въпроса: с какво допълнително в професията се занимава изследователят извън ежедневните задачи. За да се тестват бързо натрупаните знания до момента по избраната тема, е необходимо да се назоват трима учени занимаващи се в същата област.

1.2. Вторият съвет за началото е да се използва **въображението**. Целият процес на научно-изследователския метод е добре да се визуализира и по-точно: крайната цел, експериментите и резултатите. Да се потърси отговор на въпросите:

- колко време е необходимо да се извърши проучването и експеримента
- колко време трябва да се систематизира събраната информация в дисертационен труд и да се одобри от научна комисия.
- каква техника е необходима
- ако се нуждае проекта от финансиране, от къде може да се получи.

1.3. На старта трябва да се знае, че резултатите от проучването, експеримента или теста трябва да са **измерими**, иначе научното изследване губи смисъл. Факторите, които влияят на резултатите от експеримента са константни и променливи. Те също трябва да се дефинират в началото.

1.4. Предстои научното изследване да бъде **одобрено** от институция и комисия от учени. Необходимо е проектът да отговаря на всички изисквания и стандарти за научно-изследователска работа. Заглавието, въведението и съдържанието би трябвало да се опишат и представят в началото. Вероятно по-късно те ще бъдат редактирани няколко пъти, но е за предпочитане да се установят като отправна точка.

1.5. Комуникацията на идеята с колеги, е много важна стъпка. За да се получи обратна връзка от това, което се обмисля е необходимо да се подготви кратка 3 минутна презентация.

¹ Еко, Умберто. Как се пише дипломна работа?, 1995 R. C. S. Libri&Grandi opere s.p. A Milano, 1999 ИК”Александър Панов”, превод от италиански Станчев, Стефан

2. Контекст на темата

2.1. Научно-изследователски план се прави, за да се въведе ред от потока информация, който трябва да се обработим. Идентифицират се ключови думи от набелязаната тема на интерес, нахвърлят се още термини и концепции. Използват се простите въпроси с ключовите думи, за да се състави научно-изследователски въпроси. Изхвърлят се въпросите, които са неподходящи, странични и нямат смисъл. Отговорите на набелязаните научни въпроси ще дадат необходимата информация, за да се проведете експеримент или тест.

2.2. Създаване на мрежа от професионални контакти с други експерти и учени в областта на интерес. Това което сте направили до момента е добре да се обсъди с по-опитни колеги, да се задават въпроси.

Авторите на онлайн ръководството твърдят, че учени, които са разработили голяма мрежа от специалисти са много успешни, защото получават това, което търсят бързо, ефективно, лесно и спокойно. Според тях трябва да се работи усърдно, но да се работи по мрежата с контакти още по-усърдно.²

2.3. Намирането на информация се извършва в библиотеката и в интернет. Индикатори за бърза оценка на литературата, особено в интернет са: в сериозната научна статия липсват правописни и печатни грешки, присъства информация с дата, автор, издател.

Един малко известен факт е че библиотеките плащат за достъп до онлайн ресурси, които не са достъпни от друго място. Логването от компютър в библиотеката или от личен компютър с библиотечарска карта, дава достъп до източници, недостъпни по друг начин.

Следващият съвет е да се проучи историята на подобни изследвания, за да се разбере и докаже иновативността и актуалността на научно-изследователски въпрос. Докато се събира информация по научно-изследователските въпроси, се водят записки.

Трябва да се знае че, най-добрите идеи, ще бъдат подсказани от най-големите автори.³

2.4 Библиография

По ключовите думи от научно-изследователския план се започва с издирването на информация, като се започва от общото тълкуване на думите в речник, енциклопедия, онлайн и се отива към по-тясно специализирана литература по избраната тема.

Следващата стъпка е **картотекиране**. Прави се списък от всички книги, списания и уебсайтове, които са прочетени и прегледани, следвайки научно-изследователския план. По-късно този списък от източници ще се използва като библиография.

Преписва се, копира или принтира следната информация от всеки източник, който се намери:

- автор,
- заглавие,
- издателство,
- година на издаване или дата на последно влизане, ако е интернет сайт
- номер на страница, ако се използва цитат.

² http://www.sciencebuddies.org/science-fair-projects/project_scientific_method.shtml

³ Еко, Умберто. Как се пише дипломна работа?, 1995 R. C. S. Libri&Grandi opere s.p. A Milano, 1999 ИК”Александър Панов”, превод от италиански Станчев, Стефан

➤ име на преводача, ако е преведено издание

Може да се изреже, размножи и използва библиографският фиш от Приложение 1 в края на настоящото представяне. Събраната информация се форматира според стандарта БДС или друг зададен, но задължително трябва да е един и същ формат за всички източници.

Изданията в библиографията се подреждат в азбучен ред, по фамилия на автора, ако няма автор, по име на книгата. Библиографията трябва да демонстрира преглед на различни източници: енциклопедии, речници, интернет сайтове, списания.

Следващият съвет е да се използват натрупани знания по чужди езици⁴ и по-възможност да се четат изворите в оригинал, защото всеки превод, колкото и добър да е, дава отклонения.

За тестване на библиографията се търси отговор на следния въпрос: съдържа ли източници, които да покриват и отговарят на всичките научно-изследователски въпроси от съставения план?

2.5 Научно-изследователски доклад представлява писмена обосновка на свършената до тук работа. Може да се популяризира под формата на отчет пред колеги или доклад в конференция. Научният доклад трябва да съдържа: история и еволюция на подобни експерименти и изобретения, библиография, състояние на научните изследвания в България и по света, изводи за актуалността на научното изследване, избрана методология

3. Формулиране на хипотеза

Хипотезата е предполагаем отговор на научния въпрос, информирано предположение за това как работят нещата. Тя трябва да може да се измери, когато се тества. Необходимо е също да се даде количествена стойност на това, какво се очаква да стане след извършване на експеримента. Хипотезата трябва да е описана с думи и да се определят константите величини, зависими и независими променливи величини в експеримента или теста. Понякога експериментът не може да покаже как независима променлива влияе върху зависима, а само да установи връзка, която се нарича **корелация**.

Ключова конструкция на думите при изказване на хипотеза са::

"Ако ____ [направя това] ____, тогава ____ [това] ____ ще се случи."

Трябва да се има предвид, че когато се конструира във формат хипотезата, писането на самата хипотеза е много лесно. Силната хипотеза изисква разбиране на променливите в експеримента. Това не е трудно, защото те са свързани.

4. Заключение

Представената информация тук е подходяща за обществените и хуманитарните дисциплини. Допълнително в онлайн ръководството се разграничават научно-изследователския метод от научно-приложния процес и ясно са показани разликите между тях. То е от практическа полза за писане на докторантска дисертация, когато е в самото начало. Онлайн ръководството е подходящо да тества с поставените въпроси и дисертация, която е пред предаване и се счита за завършена. Умберто Еко засяга в книгата си подобни въпроси. Обръща внимание и на езиковата стилистиката, на заглавието, начина на

⁴ Еко, Умберто. Как се пише дипломна работа?, 1995 R. C. S. Libri&Grandi opere s.p. A Milano, 1999 ИК"Александър Панов", превод от италиански Станчев, Стефан

картотекиране на събраната информация. Книгата е обогатена с много примери, някои от тях представени с лек хумор.

Литературни източници

1. http://www.sciencebuddies.org/science-fair-projects/project_scientific_method.shtml
2. Еко, Умберто. Как се пише дипломна работа?, 1995 R. C. S. Libri&Grandi opere s.p. A Milano, 1999 ИК”Александър Панов”, превод от италиански Станчев, Стефан

Приложение 1. Пример за библиографски фиш за картотекиране на литература

Източник:	☐ книга	☐ списание	☐ вестник	☐ интернет сайт	☐ друго.....
Автор: фамилно име	собствено име			инициали	
Дата на публикуване	Заглавие на изданието или интернет сайт				
Заглавие на статията (за периодични издания, енциклопедии, сайтове)					
Място на публикуване (само за книги)	Издателство (само за книги)		Редактор (ако е приложимо)		
Издание (ако е приложимо)	Том/ брой (периодични издания или енциклопедии)		Номер на страница/и		
Интернет сайт на:	☐ фирма	☐ организация	☐ правителство	☐ вестник/списание	☐ друго.....
URL http:// (само за интернет сайтове)			Последна дата на посещение (само за интернет сайтове)		

АЛГОРИТЪМ НА НАУЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

ЧАСТ II:

ТЕСТВАНЕ НА ХИПОТЕЗА, АНАЛИЗ, ИЗВОДИ И ПРЕДСТАВЯНЕ НА РЕЗУЛТАТИ

Цветелина Недялкова- Щерева
Докторант, ИИИ, БАН
ts_g_nedialkova@abv.bg

Абстракт

В представения материал обект на изследване са научно- изследователските методи. Предмет на изследване е представяне на процеса на преминаване през етапите: тестване на хипотезата чрез провеждане на научен експеримент, анализ и изводи на получените резултати и тяхното представяне, които са представени под формата на стъпки при разработването на научен проект под формата на изследване.

Ключови думи: научен метод, анализ

Тестване на хипотезата чрез провеждане на научен експеримент

За провеждане на научния експеримент е необходимо написването на подробна експериментална процедура, която да съдържа всички стъпки, през които ще се премине.

Една добра процедура е толкова подробна и пълна, че позволява и на някой друг да повтори по същия начин вече проведения експеримент.

Повтарянето на научен експеримент е важна стъпка, за да се провери дали резултатите са последователни и не са в резултат на случайност, така че да са достоверни за целите на проучването. За един типичен научен експеримент, трябва да се планира повторение най-малко три пъти.

Ако се прави експеримент, който включва изпитване или проучване на различни групи, ще трябва да тестват достатъчен брой участници, за да сте сигурни, че вашите резултати са надеждни и представителни за проучването.

След като се установи хипотезата, трябва да се разработи експериментална процедура за тестване на това, дали тя е вярна или невярна. Първата стъпка на проектирането на вашия експериментална процедура включва планиране, за това как ще се промени независимата променлива и как ще се измери въздействието на тази промяна върху зависимата променлива в изследването. За да се гарантира коректен тест, когато се провежда експеримент или проучване, трябва да бъде уточнено, че единственото нещо, което се променя е независимата променлива. И всички контролирани променливи трябва да останат постоянни. Само тогава може да докаже резултата, че промяната, която се извършва в независимата променлива всъщност е причинила промените, които се наблюдават в зависимите променливи.

В експерименти, които включват проучване на различни групи от хора (предприятия), няма да има нужда да се повтаря експеримента няколко пъти. Въпреки това, за да има сигурност, че резултатите са надеждни, трябва да проведе проучване на достатъчен брой хора.

Колко участници са достатъчни? Отговорът зависи от типа проучване и обхвата на проучвания научен проблем.

Всеки добър експеримент сравнява различни групи от проучвания един с друг.

Всеки експеримент има редица контролирани променливи. Контролирани променливи са тези променливи, които ние не искаме да се променят, докато провеждаме нашия експеримент, и те трябва да бъдат еднакви във всяко изпитание и всяка група от опити.

Трябва да се изготви подробна експериментална процедура за експеримент, за да можете да се гарантира последователност от началото до края на процеса. Това е образно казано като написването на рецепта за своя експеримент. По този начин задачата става много по-лесна за изпълнение и от други хора, за да могат и те да тестват експеримент, ако са заинтересовани да видят какви резултати могат да получат.

Ключови елементи на експерименталната процедура включват:

- описание и размер на всички опитни и контролни групи
- трябва да се изготви стъпка по стъпка списък на всичко, което трябва да се направи, за да се изпълни експеримента. Трябва да се помисли за всички стъпки, които ще трябва да се преминат, за да завърши експеримента, и да се запише точно какво ще трябва да се направи във всяка стъпка.
- добрата експериментална процедура позволява някой друг да дублира експеримента точно на по-късен етап
- важно е да се уточни къде ще проведе експеримента

Примерна логическата схема на изследване или експеримент в 9 функционални стъпки. Тя може да се използва като таблица, в която се отразява какво конкретно трябва да се направи на всяка стъпка за конкретния проект:

Стъпки:	Коментар:
избор на цел	
намиране на обект	
конкретизиране предмета на изследване и състоянието на въпроса в литературата и практиката	
структура на изследването	
хипотеза	
прогнозиране на начина за генериране на информация	

тестване (експериментални изследвания) на изследователския проблем	
извършване на анализ на резултата	

Възможни са и други класификации на провеждане на научното изследване, в които се представят други гледни точки за обхвата на дейностите по организацията на едно проучване.

Анализ и изводи на резултатите

По време на експеримента, е много важно да се водят много подробни бележки, за това как протича изследването. В допълнение към данните, може да се запишат наблюдения относно процеса на протичане на експеримента. Записването всички проблеми, които се случват, всичко, което се прави, което е различно от планираното, идеи, които идват на ум, или интересни събития. Всичко това ще помогне на анализа на по-късен етап. В резултат на този анализ се извеждат изводите от проучването.

Най-добре е да се използват числени измервания, колкото е възможно повече. Ако експериментът също има качествени данни, е добре след това да се направят снимки или да се направи запис на това, което се случва.

Неуспехите и грешките са част от учебния процес, така че не се обезкуражавайте, ако нещата не вървят, както е планирано. Вие трябва да запазите достатъчно време в графика си, тъй като не е сигурно точно колко ще отнеме експеримента.

В действителност, е добра идея да се направи бърз предварителен план на процеса на протичане на експеримента. И тези предварителни данни да се покажат на ментор, за да направи ревизия на експерименталната процедура, ако е необходимо.

Често има проблеми в процедурата, които не са очевидни, докато действително се проявяват в експеримент. Ако трябва да направят промени в процедурата (което често се случва), напишете точно направените от вас промени.

При изготвянето графики за изследването е добре да си отговори на следните въпроси:

- Какво е нужно за една добра графика?
- Подходящ ли е вида графика за представените резултати?
- Има ли вашата графиката заглавие?
- Поставили ли сте независима променлива по оста x и зависима променлива на оста y ?
- Определени ли са мерни единици?
- Има ли вашата графика правилна скала (подходящи високи и ниски стойности на осите)?
- Вашите данни изобразени ли са правилно и ясно?

Заклученията на доклада обобщават резултатите и подкрепят или противоречат на оригиналната хипотеза. Обобщаването на резултатите от проекта става в няколко

изречения и се използва това обобщение в подкрепа на заключението. Включването на ключови факти от други изследвания, обяснят резултатите, както е необходимо.

Много е важно да се опише точно дали резултатите подкрепят или противоречат на вашата хипотеза. (В някои проекти трябва да се посочи дали те отговарят на определени критерии.).

Ако е необходимо, се посочва връзката между независимата и зависимата променлива.

Обобщава се и се извършва оценка на експерименталната процедура, което пояснява нейния успех и ефективност.

Добре би било да се дадат предложения за промени в експерименталната процедура (или дизайн) и / или възможности за по-нататъшно проучване по темата.

Вашите заключения ще обобщат дали резултатите от проекта подкрепят или противоречат на оригиналната хипотеза. Вие може да искате да включите основни факти от други изследвания, за да обясните по-подробно резултатите си.

Ако резултатите от експеримента на проекта не подкрепят хипотезата, не се променят или не манипулират резултатите, просто трябва да се обясни защо процеса не се е развила както се очаква.

Някои учени често установяват, че резултатите не са в подкрепа на хипотезата, използват тези резултати, като първа стъпка в изграждането на нова хипотеза. Ако смятате, че имате нужда от допълнителни експерименти, опишете какво е нужно и трябва да се случи по-нататък.

Финалният доклад съдържа няколко страници.

Повечето от секциите са съставени от информация, която вече е написана. Събира се информацията за всеки раздел, и се обединява.

Не трябва да се пренебрегва и вниманието върху правописа при писането на доклад. Също така, е много полезно за автора ако други хора прочетат доклада. Те могат да имат някои полезни коментари, които да се окажат изключително ползотворни.

Примерна схема за структура на доклад:

- Заглавната страница
- Резюме
- Таблица на съдържанието
- Въпрос, променливи, и хипотеза
- Изследвания
- Списък с материали
- Експериментална процедура
- Анализ на данни и дискусия (включително данни за таблици и графики)
- Заключение
- Идеи за бъдещи изследвания
- Благодарности
- Библиография

Един абстракт е съкратен вариант на вашия доклад. В повечето случаи е ограничен до максимум 250 думи. Абстрактът се поставя в началото на доклада или статията ви.

Повечето учени и инженери са съгласни, че един абстракт трябва да притежава следните пет елемента:

- Въведение.
- Представяне на проблема.
- Подход за решаване на проблема
- Резултати
- Заключение

Какво е добре да се избягва:

- Избягване на жаргон или технически термини, които повечето читатели няма да разберат
- Избягване на съкращения, които не се разбират, освен ако няма описание, какво означават те
- Резюметата не трябва да съдържат библиография или цитати
- Резюметата не трябва да съдържат таблици или графики
- За повечето научни форуми, резюмето трябва да се съсредоточи върху предишни изследвания в рамките на предходните 12 месеца (или по-малко), и да се даде само минимално позоваване на по-стари резултати
- Ако се работи с друг учен или ментор, абстрактът ви трябва да включва само процедури, извършвани от вас, за да става ясно кой, каква задача е имал

Защо е важен абстрактът за вашата работа?

Абстрактът позволява на хората бързо да се определят дали искат да прочетат целия доклад. Следователно, най-малко десет пъти повече хора ще прочетат абстракта, колкото всяка друга част от вашата работа. действа като реклама за това, което сте направили. Ако искате колегите и другата аудитория да прояви интерес към вашия научен проект, напишете добре своя абстракт.

Тъй като абстракта е кратък, то всяка точка от проучването обикновено е представена само с едно или две изречения. Следователно, всяка дума е важна за предаването на вашето послание. Ако някоя дума е скучна или неясна, може да се използва тълковен речник и да намери по-добър еквивалент. В абстракта, задължително се посочва кой е ключовия момент на изследването.

Представяне на резултатите

Повечето автори са съгласни, че е трудно да напишете кратко описание на нещо, отколкото дълго. Ето един съвет: за първия си проект, не се притеснявайте прекалено много за дължината. Просто се уверете, че сте включили всичката ключова информация. След това започнете да премахвате всички думи, фрази и изречения, които са по-малко важни от други. Вижте за места, където можете да комбинирате информацията по начин, който да съкрати общата дължина. Оставете го настрана за известно време, след това се върнете и отново да прочетете вашия текст. С един нов и свеж поглед, най-вероятно ще откриете нови места, които да съкратите или коригирате. По този начин вие ще постигнете плътно написан абстракт.

За почти всеки научен проект, трябва да се подготви представяне, за да се комуникира работата и резултатите по проекта с определена аудитория. В повечето случаи се подготвя презентация, но е възможно представянето на резултати и върху постер.

Добре е да се използва шрифт с размер най-малко 18 точки за текста в презентацията, така че да е лесно да се чете от няколко метра разстояние, без това да натоварва аудиторията.

Заглавието трябва да бъде голямо и се чете лесно. Изберете това заглавие, което описва най-точно работата ви, но и грабва вниманието на хората.

Една снимка може да каже хиляда думи, затова използвайте снимки или изгответе схеми за представяне на числови данни. Не слагайте текст върху снимки или изображения така четенето ще бъде изключително затруднено.

Характеристики на презентацията:

- тя не трябва да съдържа много текст
- графиките и таблиците трябва да са ясни и четливи
- може да се включат видео или аудио елементи
- добре е слайдовете да имат тъмен фон
- слайдовете трябва да са смислово подредени
- шрифтът трябва да е добре подбран
- цветовете е добре да са умерено използвани и добре подбрани

Представяне на научен форум- то е част от финалния етап от провеждането на научен проект. Подпомага обявяването на постигнатите резултати.

Добре е представянето ви да съдържа следните елементи:

- заглавие
- абстракт
- въпрос
- променливи и хипотеза
- изследване
- списък с материали
- експериментална процедура
- анализът на данните и обсъждане
- заключения (включително и идеи за бъдещи изследвания)
- благодарности
- библиография

Ако можете да комуникирате добре вашия проект, можете да увеличите шансовете си за добро представяне.

Напишете кратко представяне (между 5 и 15 минути), обобщаващо вашия проект. Не преразказвайте абстракта дума по дума.

Примерна таблица за подготовка на представяне:

Въпроси:	Отговори:
Как ви хрумна идеята?	
Как сте направили експеримента (обяснете съответните условия)?	
Вашите резултати и заключения.	
Защо вашия проект е важен в днешното общество (как ще се помогне на хората днес?). Може би вашата работа ще помогне на малка група от хора, но все пак е важно.	
Докажете, че сте разбрали теорията, на която се гради вашият проект.	
Ако не може да се поберете всичко това в презентацията си, бъдете подготвени да обсъдите всяка от посочените по-горе теми поотделно. Подгответе си предварителни отговори.	

Организиране на списък от въпроси, които смятате, че аудиторията може да ви зададе и подгответе възможни отговори за тях. Няколко общи въпроса са изброени по-долу:

- Какво различава този проект от другите?
- Защо това изследване е важно?
- Какво представляват вашите графики?
- Какво означават данните, които представяте?
- С какви проблеми се сблъскахте, докато провеждахте своя експеримент и как сте ги преодолели?
- Кой са трите най-интересни неща, които научихте, когато работихте по проекта?
- Какви по-нататъшни изследвания планирате да правите или ще направите, свързани с представения проект? (Вашето бъдеще проучване)

Упражнявайте се в обясняването на всички графики, таблици, вашето представяне, отговори на възможни въпроси.

Може да заснемете себе си по време на тренировка. Това също може да бъде много полезно, ще видите грешките, които сте направили и да можете да се справите по-добре следващия път, когато говорите.

Обяснявайте вашите резултати с прости думи, така че всеки да го разбере.

Ето няколко препоръки за поведение по време на представяне на резултатите:

- Покажете че, проявявате интерес в научните изследвания
- Бъдете сигурни във вашите отговори
- Подчертайте как сте разработили вашия проект с творчество, иновативност

Един от основните критерии за оценка на представяните доклади са креативност и оригиналност.

Ако вие нямате представа какво се изисква, или не знаете отговора на зададен въпрос, е добре да се каже "аз не зная".

По-добре е да се премине на следващия въпрос, който може да се обсъди по-обстойно.

И като последна точка, но не на последно място, винаги питайте за обратна връзка колегите след научен форум. Съберете имейл адресите на вашите колеги и ги потърсете по-късно за мнение какво можете да подобрите във вашето представяне.

КОЛИЧЕСТВЕНИ МЕТОДИ В НАУЧНИТЕ АНАЛИЗИ

Недялко Несторов,
докторант в Институт за Икономически Изследвания на Българска Академия на
Науките
e-пошта: N_Nestorov@abv.bg

Абстракт

Основните подходи за извеждане на научни заключения са базирани на статистически инструменти. Настоящото научно съобщение цели да представи основните характеристики на научният анализ, които е базиран на количествени методи. Едновременно с това се представят видовете анализ според целта им.

Количествените методи могат да осигурят информация, която да спомогне за изработване на обективни изводи. Оказва се, това пряко кореспондира с качеството на научните разработки.

Ключови думи: Анализ, статистически инструменти, математически методи, количествени методи, качество на научните изследвания.

JEL код: C02 - Mathematical Methods ; C18 - Methodological Issues: General

В почти всички случаи научните заключения са пряко следствие от анализ. Основните подходи за извеждане на заключения са базирани на статистическите инструменти, основани на количествени методи. В икономиката количествените методи най-често се ползват за подготовка на информация, която подпомага вземане на управленски решения.

Цел на настоящото научно съобщение е да се представят основните характеристики на научният анализ, които е базиран на количествени методи.

Тълковният речник⁵ посочва следното определение: Анализ – 1.Метод за научно изследване, чрез който предметът на изследване се разчленява на съставните му части. 2.Определяне на състава на вещества. 3.Разбор, разглеждане, проучване. Анализът се явява като основен инструмент за извеждане на научни заключения. Най-често в изследванията се използва статистическия набор от средства за формиране на изводи. Повечето статистически методи са конструирани на база математическите количествени методи.

Следва да се направи важното уточнение. Традиционно в икономиката количествените методи се асоциират с математическото оптимизиране – решаването на оптимизационни задачи и т.н. Резултатите от математическото оптимизиране, не са пряко свързани с научния анализ, затова оптимизационните инструменти няма да бъдат предмет на конкретното изложение.

Често в по-тесен смисъл, за анализ в икономическите среди се приема само икономико-статистическото моделиране на изследваните процеси. Статистическата теория не се примирава с подобно схващане тъй като изграждането на модел е само малка част от диагностичното изучаване на процесите и явленията.

⁵ Андрейчин, А. и д.р. Български тълковен речник, четвърто издание, Наука и изкуство, 2002.

Според целта си анализът може да бъде описателен, диагностичен, прогностичен или номографски. Най-важната задача пред описателния анализ, както сочи името му, е общото характеризирание на изучаваните обекти. „Диагноза” за изучавания обект може да се постави с диагностичните методи т. е. да се изведе знание за възможните зависимости между определени процеси и обекта на изследване.

Едни от най-критикуваните резултати може да се окажат изводите от прогностичния анализ. Статистическата наука се опитва да предостави достатъчно широка гама от инструменти за прогнозиране, но въпреки това резултатите за бъдещи форми и стойности на явленията и обектите остават едни от най-атакуваните.

Не на последно място по значение са анализите с номографски характер. Тяхна основна цел се явява извеждането на заключения, които имат чисто научно-теоретичен характер.

Приложението на количествените методи в научните изследвания увеличава качеството на изучаванията. Това пряко кореспондира с основните свойства на количествените методи: точност, безапелативност и непротиворечивост. Най-важна се оказва тяхната липса на субективизъм. Следователно се постига намаляване вероятността за спекулативно тълкуване на научните заключения и увеличаване категоричността на научните изводи.

Използването на количествени методи в икономиката започва сравнително рано. Едни от първите изследвания биват включени в разработките на Валрас, Дж. Б. Кларк, Джон фон Нойман, В. Леонтиев. Важно значение трябва да се отдаде и на Р. Фишер и К. Пирсън, които дават тласък на теорията за статистическите извадкови изследвания, посочва проф. Иван Стойков.⁶

Едно от най-важните качества се оказва, че посредством количествените методи могат да бъдат обработени и огромни масиви от информация. Както бе посочено по-горе, именно чрез тяхното приложение, тази информация може да бъде по-лесно обработена, систематизирана и класифицирана и анализирана. На основата на тази систематизация и обработка могат да се оформят тенденции и изводи относно реалното състояние и развитие на анализирания процес и явления. Единственото ограничение, което може да възпрепятства приложението на количествените методи в научните изследвания е вида на входната информация.

Според изследваните характеристики на изучаваните обекти съществува важно разделение на входните данни. Обектите могат да притежават както количествени, така и качествени свойства. Статистиците казват на това, че данните са представени съответно на силни и слаби скали⁷. Количествените методи с лекота се справят с обработката на количествените характеристики. Например: количество произведена продукция от различни сходни предприятия, брой заети лица, печалба и т.н.

На пръв поглед обработката на данни с качествени характеристики би била невъзможна за количествените методи. За пример може да се посочи наличието или липсата на определена характеристика. Подлежи ли предприятието на независим финансов одит? Задължена ли е фирмата да прави допълнителни пенсионни отчисления?

А след това наличието на характеристики с няколко възможни проявления. Например юридическата форма на изучаваните дружества – физически или юридически лица, с неограничена или ограничена отговорност, с акционери или съдружници и пр.

⁶ Стойков, Ив. Количествени методи в управлението, АИ „Ценов”, 2001

⁷ Гатев, Кирил. Гатева, Недка Кирилова Статистика: Статистически методи в емпиричните изследвания и бизнеса. Фабер, 2008

Разбира се учените статистици и техните колеги математици, успяват да адаптират редица методи за да анализират и „качествена” информация – качествените характеристики представени чрез слаби скали. В крайна сметка дори вида на изследваната информация не успява да се превърне в голям „препъни камък” по пътя към научните заключения.

Важни се оказват основните характеристики на количествените методи за анализ⁸.

- ✓ За основна цел при използване на количествените методи може да се посочи описването на основните характеристики на изследваните явления, построяване на статистически модели за обясняване функционирането му и връзките с други явления и процеси.
- ✓ Моделът (когато се стигне до съставянето на такъв) се конструира след събиране и обработка на данните.
- ✓ Данните са в числов вид.
- ✓ Основно предимство – обективност т.е. не се допуска субективизъм.
- ✓ Предразполагат към тестване на хипотези.
- ✓ Конструкцията им позволява с лекота да се прилагат и при огромен обем от данни.

Под формата на заключение може да се спомене, че резултатите от изследвания с количествени методи могат да осигурят информация, която да спомогне за изработване на обективни изводи. Количествените методи под формата на статистически инструменти съставляват важна част от развитието на науката.

Използвана литература:

Андрейчин, А. и д.р. Български тълковен речник, четвърто издание, Наука и изкуство, 2002.

Гатев, Кирил. Гатева, Недка Кирилова Статистика: Статистически методи в емпиричните изследвания и бизнеса. Фабер, 2008.

Бошнаков, В. Статистическа методология за анализ на връзката риск-възвръщаемост. Статистика, бр. 5, 1998, стр. 15-25.

Петков, Пл., Иконометрия АИ Ценов 2008.

Стойков, Ив. Количествени методи в управлението, АИ „Ценов”, 2001

Съйкова, Ив., А. Стойкова-Къналиева и Св. Съйкова. Статистическо изследване на зависимости. УИ "Стопанство", 2002

Anderson, D., D.J. Sweeney, and T. A. Willimas, An Introduction to Management Science: Quantitative Approaches to Decision Making. WEST, 2008

<http://wilderdom.com/research/QualitativeVersusQuantitativeResearch.html> към 28.06.2012г.

⁸ По <http://wilderdom.com/research/QualitativeVersusQuantitativeResearch.html>

КАЧЕСТВЕНИ МЕТОДИ В НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Красимира Милева Господинова
Докторант към Икономически Университет - Варна
e-mail: KrasimiraMileva@gmail.com

Абстракт

Появата на качествените методи в научните изследвания дава нова светлина за задълбочен анализ на въпроси, които дотогава са оставали без отговор. Учените винаги са се интересували от специфичните особености на изследваните от тях обекти, които се намират под „повърхността“ на формалните критерии на количествените методи. Качествените методи са дълбочинни, обхващат малка част от обекта, характеризират се с пряко въвличане на изследователя, което ги определя и като субективистични методи, генерират се хипотези. В съвременните условия на развитие на науката качествените методи ясно генерират проблеми, а количествените ги измерват чрез числови данни. Така двата метода се допълват и обезпечават субективистичните отсъждания с обективизма на количествения метод.

Голяма част от методите на емпирични научни изследвания могат да бъдат разделени глобално на качествени и количествени. Ще насочим вниманието си към качествените методи, които все по-често се използват в световната изследователска практика през последните десетилетия. До края на 1970-те години много водещи списания започнаха да публикуват качествени изследвания. Те се прилагат в много различни академични дисциплини, по традиция в социалните науки и маркетинговото проучване на пазара. Въпреки, че като понятие “качествените изследвания” са сравнително нови за науката, можем спокойно да твърдим, че те са съществували и преди формализирането им. Учените винаги са се допитвали до мнението на свои колеги и са се интересували от специфичните особености на изследваните от тях обекти, които се намират “под повърхността” на формалните критерии на количествени методи. Качествените методи имат основно разузнавателни цели, насочени са към обогатяване представите на изследователите за изследвания обект, акцентират на нюансите, на подробностите, на задълбочаването в проблемите, на дискусиите, на различието в становищата. При масови изследвания не може да се акцентира на подробности, информацията е по-семпла, опростена, становищата са предварително формулирани с цел измерване точното им разпространение. В този смисъл те разузнават, ориентират, предшестват „количествените проучвания“ и затова не търсят представителност и точни количествени оценки. Тези оценки са задача на последващи проучвания.

При всички положения категорично може да се заяви, че качествените методи за научно изследване могат да са индуктивни или традуктивни, но не и дедуктивни. При качествените методи **винаги се върви от частното (малката група обекти) към търсене на обща зависимост за целия обект** на изследването – в този смисъл те със сигурност се различават по своята “посока на действие” спрямо дедуктивните. Така можем да заключим, че качествените методи имат чисто емпиричен характер и почти нямат отношение към теоретичните и фундаментални части на изследването.

Разликата между качествените и количествените методи на първо място е в броя на изследваните обекти. Качествените методи обикновено се **фокусират върху съвсем малка част от обекта, но чрез прецизен инструментариум те откриват фини детайли**. Това от своя страна позволява много по-задълбочено проникване до първопричините за изследваните явления и извеждане на зависимости, които не биха могли да бъдат видени при обобщените резултати от количествен метод. В този смисъл качествените методи са много по-гъвкави и с възможности за “динамична промяна” и адаптация към изменение в работната хипотеза. Като “антипод” на количествените, те въобще нямат статистически характер.

Целта и задачите на количествените и качествените изследвания също се различават принципиално. Докато чрез количествения метод трябва да се зададат предварително определени параметри на експериментите на изследването преди провеждането им, то с качествения метод се търсят и интерпретират самите параметри. В този смисъл може да се каже, че качествените методи обикновено **генерират хипотези**, а количествените се използват за тяхното потвърждаване.

При качествените методи **изследователят често е пряк участник** в самите експерименти, докато при количествените той е винаги страничен наблюдател. В количественото изследване намесата на изследователя може да навреди на обективността на резултатите, докато в качествените именно това е търсения ефект. Следователно качествените изследвания винаги са **субективни**, за разлика от количествените, при които субективен фактор не трябва да има. Експериментите на количественото изследване са строго стандартизирани (с цел да могат да бъдат сравними резултатите), докато напротив – при качествените изследвания често **стандартизацията почти няма**. Напротив – голяма част от качествените методи дават добри резултати именно на базата на нестандартни подходи за решаването на поставените задачи.

Качествените методи:

- ✓ Изследват специфични свойства на представителна извадка от изследваните обекти;
- ✓ Откриват скрити, вътрешни зависимости между изследваните обекти;
- ✓ Разкриват причинно-следствени връзки за изследваните явления;
- ✓ Дефинират параметрите за прилагане на последващи количествени методи на изследване.

Характеристика на качествените методи⁹:

- Целта на качествения метод е пълно, подробно описание;
- Изследователят може само приблизително да знае какво се търси;
- Препоръчва се на по-ранен етап от изследователския процес;
- Моделът design се развива с напредване на изследването;
- Самият изследовател е инструмент за събиране на информация;
- Данните са под формата на думи, изображения или обекти;
- Субективно-личностната интерпретация на събитията е важна, използва се наблюдение и дълбочинно интервю;
- Качествените данни са по-богати, отнемат много време и са по-трудно обобщими;
- Изследователят е субективен.

⁹ <http://wilderdom.com/research/QualitativeVersusQuantitativeResearch.html>

Тези характеристики могат да бъдат допълнени и от следните¹⁰:

1. Изследователите, прилагачи качествени методи, се интересуват преди всичко от самия процес;
2. Те се интересуват от смисъла – как хората правят смисъл от живота си, преживявания и техните структури по света;
3. Качественото изследване включва теренна работа. Изследователят физически отива до хората или институцията, за да наблюдава или да записва поведение в естествената му среда;
4. Качественото изследване е описателно, изследователят се интересува от процеса, смисъла и разбирането чрез думи или картини.

Таблица 1 Основни видове качествени изследвания

Казуси	Изучава се задълбочено един случай и той може да бъде физическо лице, събитие, група или институция.
Граундид Теория	Това е индукционен тип научно изследване. Използват се различни източници на данни, включително количествени данни, преглед на записи, интервюта, наблюдения и проучвания.
Феноменология	Описва „субективна реалност“ на дадено събитие, така както се възприема от населението.
Етнографски изследвания	Използват се за разследване на култури чрез събиране и описване на данни. Този метод се нарича "етнометодологията" или "методология на народа". Един пример на приложните етнографски изследвания е изучаването на определена култура и разбиране на ролята на определено заболяване в своята културна рамка.
Исторически изследвания	Позволяват да се обсъдят минали и настоящи събития в контекста на сегашното състояние и да се отразяват възможните отговори на актуални въпроси и проблеми. Историческите изследвания ни помагат в отговорите на въпроси като: Откъде идваме, къде сме, кои сме ние сега и къде отиваме?

„Тези, които не са запознати с качествения метод могат да останат изненадани от огромния обем от данни и ниско ниво на анализ, които са резултат дори когато изследването е ограничено в малък на брой субекти.“ (Myers, 2002)

Съществуват три метода за събиране на данни за извършване на качествено изследване:

¹⁰ <http://www.gifted.uconn.edu/siegle/research/Qualitative/qualquan.htm>

1. Фокус групи - техниката на фокус група включва модератор-водец дискусиата. Създава се малка дискуссионна група между избрани индивиди от 6-12 човека и се обсъжда даден въпрос. Дискусиата се записва, наблюдават се реакциите на участниците. Целите на такива дискусии се реализират най-добре чрез създаването на благоприятна обстановка за тяхното протичане. Затова те се организират в специално подготвени помещения, около кръгла или елипсовидна маса с удобни столове. Това е особено популярен метод в проучване на пазара и тестване на нови инициативи с потребители/работници. Предимство на фокус групите е сравнително евтиното им и бързо организиране. Резултатите могат да се получат в кратък срок.;
2. Пряко наблюдение – при него данните могат да се събират от един външен наблюдател или участник наблюдател. Характерна черта е, че информацията се получава непосредствено от сетивните органи на изследователя. Възможно е наблюдателят да прави бележки на всичко, което по-късно ще бъде предоставено за анализ. Наблюденията обикновено са гъвкави. Като недостатъци на метода се посочват пристрастието на изследователя, трудното обобщаване на данните, научният работник може да вижда каквото иска да види. *Пример: Джонсън и Webb (1995) събират доказателства за това как преценките, направени от персонала и пациентите могат да повлияят върху вземането на решения. В това проучване, изследователят е действал като участник наблюдател, работил като медицинска сестра в отделението;*
3. Дълбочинно интервю – този вид интервю обикновено се прилага, когато трябва да се отрази мнението на така наречените “експерти”. Експертите са лица с висока степен на информираност в специфична област. Това не са само професионалисти, но също така хора, които поради различни обстоятелства имат повишен интерес и натрупан опит в дадена област. Например, майките с малки деца са “експерти” също толкова, колкото и педиатрите. Интервютата са широко мащабни и рядко включват набор от предварително определени въпроси, които са отворени. Вместо това изследователят насърчава субектите да изразяват своите гледни точки, възможно най-богатата и разнообразна информация. Той трябва да води разговора свободно и да променя реда, характера и формата на въпросите според неговото развитие. Разбира се, това изисква по-висока и по-различна квалификация на интервюера, отколкото при допитването. Разговорът не се документира в писмен вид в момента на провеждането му, а обикновено се прави аудиозапис с предварителното съгласие на интервюирания.

Като други форми за събиране на данни може да се посочат: полеви бележки, различни текстове, анализ на документи, снимки и други материали, дневник методи, ролева игра и симулация, case проучване.

Пример за качествено изследване:

Защо хората продължават да пушат, когато доказателствата за вредните последици от тютюнопушенето са навсякъде около тях?

Качествените изследвания са инструменти, използвани в разбирането и описването на света на човешкия опит. Тъй като ние поддържаме нашето човечество по време на изследователския процес, е до голяма степен невъзможно да се избяга от субективното преживяване, дори и за най-опитния изследовател. Говорейки за света на човешкия опит се изисква широка ангажираност по отношение на време и отдаденост към процеса, обаче,

този свят често се отхвърля като "субективен" и се разглежда с подозрение. Най-голямата критика към качествените методи е субективистичното отсъждане на изследователя по отношение на изследвания обект. Методите за събиране на данни са трудоемки и трудности се срещат и при тяхното анализиране.

Заклучение:

Често чуваме качествени изследователи, прилагащи стандарти за количествено изследване или количествени изследователи, които прилагат своите стандарти за качествени изследвания. Това ни навежда към мисълта, че в изследванията се съчетават и качествени и количествени методи, които винаги работят "ръка за ръка". През 90-те години на 20 век учените започват да използват смесени подходи. Прилагането на количествени методи в изследването е немислимо, ако не са предшествани от преди това извършени качествени. Следователно количествените и качествените методи следва да се използват в синхрон и да се допълват в името на постигане на реално качествени резултати.

Литературни източници:

1. <http://www.gifted.uconn.edu/siegle/research/Qualitative/qualquan.htm>
2. <http://www.wilderdom.com/OEcourses/PROFLIT/Class6Qualitative1.htm>
3. <http://www.cphpvb.net/metodos/6488-qualitative-and-quantitive-methods/>
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Qualitative_research
5. <http://projects.exeter.ac.uk/prdsu/helpsheets/Helpsheet09-May03-Unlocked.pdf>
<http://www.fhi360.org/NR/rdonlyres/etl7vogszehu5s4stpzb3tyqlpp7rojv4waq37elpbyei3tgmc4ty6dunbccfzxtaj2rvbaubzmz4f/overview1.pdf>

БАЗИСНИ БИЗНЕС ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ МЕТОДИ

Златина Карова
Докторант, ИИИ, БАН
zkarova@abv.bg

УВОД

Организациите използват изследвания, особено в дейности свързани с пазарни проучвания. Проучване на пазара се използва за идентифициране на потенциалните пазари, нуждите и желанията на всеки, как тези нужди и желания могат да бъдат изпълнени, как биха могли да бъдат опаковани продукти и услуги да бъдат най-достъпни за клиенти и клиенти, най-добрите цени за тези продукти и услуги, кои са конкуренти и как най-добре да завършите срещу всеки, потенциални сътрудници и как да си сътрудничат с всеки - и много други приложения на научните изследвания. Организациите могат да провеждат тези изследвания, без да е необходимо да са квалифицирани в това. Тази тема има за цел да обясни най-важните практики в областта на бизнес изследвания, които осигуряват най-полезните резултати за бизнес процесите.

Защо изучаваме Бизнес изследванията?

-за да се осигурят знания и умения, необходими за подпомагане на управленските решения в бързо променяща се и турбулентна бизнес среда

-за да се осигурят знания и умения за прилагане на процесите на събиране и анализиране на управленска информация

Полезността от изследователските умения

Способност за организиране и провеждане на цялостно изследване на конкретен бизнес проблем.

Способност за оценяване и разрешаване на управленска дилема

Изследователски планове зависят от нужната информация и наличните ресурси. Често, представители и клиентите на дадена организацията искат да знаят всичко за нейните продукти, услуги, програми и др. Планираните изследвания зависят от това каква информация трябва да се събира, за да се вземе важно решение за даден продукт, услуга, програмата, и т.н. Обикновено, това е свързано с вземане на важно решение, което би преодолело бизнес проблем, свързан с продължителни оплаквания от клиенти, убеждаване на финансиращата организация или банкерите да заема пари, незадоволени потребности сред клиентите, необходимост да се усъвършенства вътрешен бизнес процес или др. Колкото по-целенасочен сте за това, което искате да получите от вашите изследвания, толкова по-ефективно и ефикасно може да бъде научното изследване, толкова по-кратък е пътя, по който ще стигнете до крайния извод и в крайна сметка по-малко евтин.

Има търговски компромиси, в широтата и дълбочината на информацията, която получавате. Колкото повече широчина искате, обикновено е по-малка дълбочината, което ще получите (освен ако нямате много ресурси за извършване на научноизследователската дейност). От друга страна, ако искате да разгледате определен аспект от даден продукт, услуга, програма, в големи подробности, вие вероятно няма да получите много информация за други сходни или паралелни аспекти така добре. За тези, които започват бизнес проучване в областта на научните изследвания, или които имат много ограничени ресурси, могат да използват различни методи, за да се получи добър микс от ширината и дълбочината на информацията. Добрите бизнес изследвания имат нужда от отговори на важни въпроси и се позовават на важни бизнес решения.

Какъв е ключът да се правят добри бизнес изследвания?

За да получите информацията, която наистина се нуждаете и да вземете най-доброто бизнес решение, планирайте следните ключови въпроси преди да започнете:

1. Защо правя това проучване? Какво важно решение се опитвам да взема? Винаги има важно решение в предвид, когато се прави бизнес ориентирано изследване.

2. Кога трябва да се вземе решение? Времето е всичко в бизнеса. След като 60% от изследваните отговори подпомагат вземането на решения, то спазването на срока за тяхното поставяне и обработване е от особена важност за бизнес приложението на анализа, в резултат на изследването. Така че трябва да съществува ясно усещане относно времевия диапазон и резултативността то извършването изследване.

3. Какви въпроси наистина има нужда да се изследват, за да се вземе решението? Каква информация е подходяща да се обработва, за да се отговори на поставените въпроси? Това е мястото, където много хора се губят в бизнес изследване. Какво наистина трябва да знаете, за да бъдете в състояние да вземете вашите бизнес решения? Имате ли нужда да знаете малко за много неща, или много за няколко неща? От каква информация имате нужда? *(Съществува правило че колкото е по-важно решението, което се налага да вземете, толкова по-целенасочена и точна следва да е информацията, която трябва да събира.)*

4. Къде е най-доброто място (и които са най-добрите хора), от където (от които) да получите информацията, от която имате нужда? Като цяло, източници на информация могат да бъдат разделени на два вида: първични и вторични. Първичните източници са тези хора и организации във вашия пазар, например, вашите потенциални клиенти, доставчици и конкуренти. Вторични източници са доклади, статии и статистически данни от хората във вашия сектор.

5. Какви възможности съществуват, за да се събира информация? С вторичните източници на информация, събирането е далеч по опростено и ясно. Намираш източника (библиотека, ресурсен център или уеб сайт) и търсиш информацията. С първичните източници на информация, вземане на решения по правилния метод е малко по-ангажирано. Когато се разглеждат опции, винаги се следи да се запази фокуса към бизнес решението.

6. Какви ресурси са необходими, за да се събира нужната информация? Кой или какво може да помогне?

7. Като се има предвид времето, опциите и ресурсите, които са налични, какъв е най-добрият начин, за да се получи информацията, която е необходима? Сега е време да се вземе решение за това как може да се направи изследването. Това не е отделна стъпка, тъй като е процес предхождан от преди това извършени изводи и анализи.

8. Какво смяташ да правиш и кога?

От особена важност е да се ангажира времето чрез план за действие. Създаване на бизнес план за действие в областта на изследванията е необходимо, за да се фокусира целта на изследването и да се обособят важните въпроси, чийто отговор предполага вземането на решения.

Четири нива на анализ на резултатите от научните изследвания

Има четири нива на информация, които могат да бъдат събрани от потребители или клиенти, включително и да се получат в резултата на гореизброените методи:

1. реакции и чувства,
2. обучение (подобри нагласи, възприятия или знания)
3. промени в уменията (прилагат се естествено, за да се подобри поведение)
4. ефективност (подобри производителност, защото засилва поведенчески процеси)

Процес на Бизнес изследване

- Идентифициране на проблема
- Проучвателно изследване
- Избор на основен метод за БИ
- Методика на извадката
- Събиране на данните от извадката
- Редакция и кодиране на данните
- Обработка на данните
- Анализ на данните.
- Интерпретация
- Изследователски доклад

Идентифициране на проблема

Идентифицирането на проблема предхожда дефинирането на проблема . “Проблем” означава “управленски проблем” или „проблемна ситуация“

Фази на дефинирането на проблема:

Изследователски въпроси, които уточняват, изследователските цели, заедно, изследователските хипотези.

Хипотеза - Твърдение / предположение, което може да бъде проверено (потвърдено или отхвърлено) чрез използване на емпирична информация (факти)

Проектиране на Бизнес изследване

- Проектът (изследователската програма) е “главен план” на БИ !!!
- Съдържа рамката на дейностите
- Уточнява методите и процедурите, чрез които ще се осъществи БИ

Методи за проучвателно Б изнес изследване: Ориентирани са към изясняване на хипотезите

Проучвателното Бизнес изследване подпомага формулирането на изследователските цели

Методи за провеждане на проучвателно Бизнес изследване

Вторични данни (исторически характер)

- Събрани при други проучвания
- Преброявания и други масови наблюдения
- Проучване на публикувана информация
- Пилотно проучване

- Множество методи (напр. фокус групи, дълбочинни интервюта, пощенски анкети и др.)

Проучвания на бизнеса и анкетни проучвания (questionnaire-based surveys)

Проучванията са метод за количествено изследване, който осигурява отговори и статистически данни чрез отговаряне на затворени въпроси. Повечето публични администрации имат богат опит в провеждането на различни видове проучвания. Голяма част от детайлизираните консултации и събирането на данни в процеса на основния въпрос зависи от различни видове проучвания на бизнеса. Ключът към успешното проучване е извадката да бъде представителна и всички да отговарят на едни и същи въпроси, за да могат резултатите да бъдат обединени в база от данни (по това проучването се отличава от интервюто, при което съдържанието е по-подвижно и променливо). Количествените проучвания могат да се провеждат лице в лице, по пощата, по телефона, чрез email или по Интернет.

Консултациите на основата на проучвания на бизнеса

са:

- Бързи и евтини при малък обем на извадката
- Осигуряват стандартизирани отговори, които лесно могат да се използват за количествен анализ в основния въпрос

НО

- Трябва да се разработват внимателно, защото в противен случай ще има малък процент отговори
- Не може да се събира по-детайлизирана информация извън въпросите

Предимства:

- Осигуряват стандартизирани отговори на насочени въпроси, които лесно могат да бъдат обединени в база от данни.
- Могат да се провеждат бързо и сравнително евтино при малък обем на извадката и представляват относително евтин начин за контакт с голям брой хора.
- По-добре е, ако са много кратки и насочени, но са добри и при по-дълги и по-сложни въпроси, ако целевата аудитория е готова да отдели време.
- Могат да бъдат насочени към целева и представителна аудитория, в която могат да се разграничат различни класове, категории и групи.
- Дават възможност за обмислени отговори по чувствителни теми.
- Полезни са, когато се очаква силен интерес.

Недостатъци:

- Въпросниците трябва да бъдат разработени внимателно, за да се гарантира, че респондентът разбира ясно въпроса и може да даде исканата информация;
- Не могат да подпомагат диалога.
- При затворените въпроси респондентите не могат да уточнят или развият отговорите си задълбочено, нито да покажат колебание. Това означава, че резултатите може да не са напълно валидни, в смисъл, че не дават вярна представа за гледната точка на респондента.
- Контролът върху това кой попълва въпросниците е слаб, тъй като отговарянето е доброволно;
- Изборът на извадка е изключително важен за представителността на резултатите.
- Процентът на отговорилите може да бъде много малък, следователно проучванията могат да губят време и средства (но резултатите са много по-добри при проучвания по телефона, отколкото по пощата).
- Не са подходящи за субективни въпроси или въпроси, изискващи изразяване на мнение.

Бизнес изследване

Процес на идентифициране, събиране, обобщаване, анализиране и разпространяване на релевантна бизнес информация, предоставяна на вземащите решения по начин, който да позволи мобилизиране на организационния потенциал за предприемане на подходящи управленски действия, които да увеличат стопанските резултати.

Стратегическото планиране е един от ключовите мотиви за бизнес изследванията!
 Вземане на решение, свързано с Развитие и прилагане на бизнес стратегия

1. Идентифициране на проблемите и възможностите
2. Диагностика и оценка на проблемната ситуация
3. Избор на алтернатива (курс за действие)
4. Изпълнение на избраната алтернатива
5. Оценяване на успеха на решението

Основни видове БИ

- Фундаментални
- Приложни

Фундаментални изследвания

Целят разширяването на съществуващите граници на научното познание!

Не са пряко ангажирани с решаването на прагматични управленски проблеми.

Продуктът им е нематериален – изразява се в разкриването и формулирането на основни закони, закономерности и принципи на развитие и функциониране на неживата и живата природа, както и на човешкото общество и създаваните от него артефакти в материален и духовен план.

Приложни изследвания

Продуктът на приложните изследвания като правило е практически ориентиран. При тях обикновено на основата на откритите и формулирани от фундаменталните изследвания закони и принципи се разработват модели за приложение на същите в човешката практика. Осъществяват се, когато трябва да бъде взето конкретно решение по отношение на специфичен проблем от практиката!

Видове

- Описателни (ситуационни)
- Диагностични (каузални)
- Прогностични

Видове бизнес изследвания

Според целта на изследването

Описателни

Описателните изследвания описват явленията, както те съществуват. Използват се за идентифициране и за получаване на информация относно характеристиките на конкретен проблем. Те включват различни видове проучвания и проучвателни запитвания. Главната им цел е да опишат състоянието на нещата към сегашния момент на съществуване. В социалните и бизнес изследванията често се използва терминът *Ex post facto* (последващи) изследвания за този вид изследвания. При описателните изследвания изследователят няма контрол над променливите. Той може само да докладва какво се случва или какво се е случило. Тук изследователя цели да измери елементи като: периодичност на пазарувания, предпочитания на хората. Също така той открива причините за случващото се, дори и да не може да контролира променливите. Методите, които се използват в описателните изследвания, могат да са от всякакъв вид, включително сравнителни или корелационни методи.

Аналитични

При аналитичните изследвания изследователят трябва да използва фактите или информацията, която е вече налична, да я анализира и да направи критична оценка на материала. Данните често се събират чрез количествени или статистически методи, обикновено се използват за обобщаване на информацията. Изследователят има за цел да анализира или да обясни защо и как нещо се случва. Този вид анализ цели да разбере явлението чрез откриване и измерване на причинно – следствени връзки между тях.

Концептуални

Концептуалните изследвания са свързани с абстрактна идея или теория. Използват се когато има малко или няма предишни проучвания, които могат да се използват като

информация. Целта е да се търсят модели, идеи или хипотези, от колкото да се потвърждават или тестват хипотези. Обикновено се използват от философите или мислителите за да разработят нови концепции или да пресъздадат съществуващи такива.

Емпирични

Емпиричните изследвания се базират на опит или наблюдение, често без оглед на теорията. Това са изследвания базирани на база от данни, чиито заключения могат да се проверят чрез наблюдение или експеримент. Може още да се нарече експериментален тип изследване. При този вид изследвания е добре да се получава информацията от първа ръка. Тук изследователят първо трябва да определи работните си хипотези или да предположи възможни резултати. Такъв вид изследване се характеризира с контрол над променливите в проучването и целенасочено манипулиране за постигане на желаният резултат от експериментатора. Емпиричните изследвания са подходящи, когато се търси доказателство за зависимост между променливите. Доказателства, събрани чрез емпирични или експериментални изследвания, в днешно време се считат за най – мощната подкрепа при първоначално формулирани хипотези.

Методи за изследване на системите

Емпирични методи за изследване на системите

- Наблюдение – събиране на първична информация или емпирични твърдения за системата.
- Сравнение – установяване на общото и различното в изследваната система или системи.
- Измерване – търсене на формализирани емпирични факти.
- Експериментиране – целенасочено преобразуване на изследваната система за определяне нейните свойства.

Освен класическите форми, в последно време се използват и такива форми като: анкети, интервюта, тестване и други.

Емпирико-теоретични методи за изследване на системите

- Абстрахиране – установяване на общи свойства и характеристики на обекта и на тази база моделиране на системата.
- Анализ – разделяне системата на подсистеми с цел откриване на техните взаимовръзки.
- Декомпозиция – разделяне системата на подсистеми със съхранение на връзките с външната среда.
- Синтез – съединяване на подсистемите в система с цел откриване на техните връзки.
- Композиция – съединяване на подсистемите в система със съхраняване на връзките с външната среда.
- Индукция – получаване на знания за системата по знанията за подсистемите;

Индуктивно мислене- Разпознаване на ефективни решения и на тази база проблеми, които могат да бъдат решени с помощта на тези решения.

- Дедукция – получаване на знания за подсистемите по знания за системата

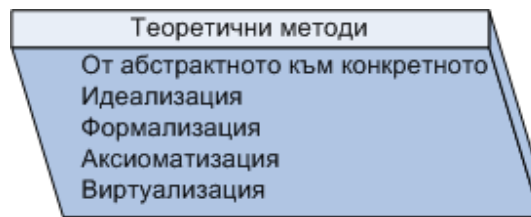
Дедуктивно мислене -Определяне на проблема и след това търсене на подходящи решения за ликвидирането му.

- Евристика – получаване на знания за системата по знанията за подсистемите, натрупани чрез наблюдения и опит.
- Моделиране – получаване на знания за обектите с помощта на модели. Моделирането се базира на възможността да се отделят, опишат и изучат най-важните фактори, като се игнорират второстепенните.
- Исторически метод – търсене на знания за системата чрез използване на нейната история.
- Логически метод – мисловно търсене на знания за системата чрез възпроизвеждане на някои от нейните подсистеми и връзки или елементи.
- Макетиране – получаване на информация по макет на обекта или системата.
- Актуализация – получаване на информация с помощта на извършване на промени в системата, като при това трябва да бъдат запазени всички необходими връзки и отношения с външната среда.
- Визуализация – получаване на информации с помощта на нагледно или визуално представяне състоянието на изследваната система. Визуализацията предполага възможност за изпълнение в системата на операции от типа – преместване, завъртане, премахване, увеличаване и т.н. на системата или нейни елементи.

Освен указаните класически форми днес се използват и такива методи като:

- Мониторинг – система за наблюдение и анализ на системата и нейните параметри.
- Делови игри и ситуации
- Експертни оценки
- Имитация;
- Верификация – съпоставяне с опита;

Теоретични методи за изследване на системите

Преминаване от абстрактното към конкретното – получаване на знания за системата на база абстрактни представи (модели) в съзнанието и мисленето.

Идеализация – получаване на знания за системата или нейни подсистеми и елементи чрез мислено конструиране на системи или подсистеми, които не съществуват в действителността.

Формализация – получаване на знания за системата с помощта на символи или формули (езици с изкуствен произход).

Аксиоматизация – получаване на знания за система или процеси с помощта на специално формулирани за целта аксиоми и правила.

Виртуализация – получаване на знания за системата с помощта на създаване на специална среда, която не съществува или е трудно възпроизводима в реалността.

Според процеса на изследването

Количествени

Количественото изследване се основава на измерване на количество или сума. То е приложимо за явления, които могат да бъдат количествено изразени. Количественото изследване измерва мнението, нагласите и поведението на потребителите. То структурира и ранжира, сегментира и описва пазара на продукти и марки. Дава реалните измерения на хипотези и модели. За разлика от качествено изследване, количественото изисква пълна предварителна яснота по изследваната тема. И ако качествено изследване е повече съсредоточено върху продукта, то количественото – върху целия пазар. Количествените изследвания дават възможност за прилагане на многомерни статистически анализи. Силата на тези анализи е във визуализацията на “скрити” връзки и зависимости между наблюдаваните явления. Количествен подход прилагаме, когато:

- Изучаваме социално-демографския и психографския профил на сегменти потребители,
- Оценяваме пазарните дялове на продукти и марки,
- Измерваме силата на разпространение на нагласи и поведения,
- Потвърждаваме или опровергававаме открития и хипотези,
- Ранжираме варианти на вземане на решения,
- Търсим оптималната цена на продукт или марка,
- Изследваме удовлетвореността на вашите потребители.

Качествени

Качественото изследване се занимава с качествено явление, т.е. явления, отнасящи се до или включващи качество или вид. То е отворено, силно съсредоточено върху потребителя, близко до неговите реални преживявания. Разкрива осъзнати или неосъзнати от потребителя образи, нагласи или възприятия. Качественото изследване обяснява потребителското поведение. Когато трябва да отговорим на въпроса “защо” потребителят действа по един или друг начин, прави един или друг избор, качественото изследване е належащо. Чрез малки и хомогенни извадки качественото изследване има широк обхват на приложение. Когато:

- Наблюдаваме и регистрираме езика на потребителите,
- Разбираме нагласите и практиките на потребление в дълбочина,
- Изследваме възприятията на потребителите и позиционирането на вашия продукт или марка,
- Идентифицираме типовете потребители и факторите, които са определящи за сегментацията им,
- Установяваме процеса на взимане на решение и начина, по който потребителят прави своя избор,
- Проучваме подробно имиджа на вашата марка и нейната личност.
- Откриваме потребностите на потребителите, за да отговорите по-добре на неговите очаквания.

Според резултата от изследването

Според резултата изследванията се делят на фундаментални и приложни. Това са двата основни вида изследвания. Когато изследването се прави с намерението да се използват получените резултати за разрешаването на даден проблем, който е бил наболял за този период в организацията се използва приложно изследване. Когато изследването се прави с главна цел да се докаже разбиране по даден проблем или проблеми, срещу които често се изправя организацията, и как да се решат се използват фундаментално изследване.

Фундаментално изследване

Те се използват за увеличаване на познанията в дадена област. Няма директна полза, тъй като това е научно изследване за целите на научните изследвания. То е насочено към неща като:

- Какво кара нещата да се случват?
- Защо обществото се променя?
- Защо социалните взаимоотношения са по определен начин?

В действителност, то е източник на най-новите теории, принципи и идеи. Обикновено фундаменталните изследвания не помагат директно на изследователя, а само насърчава към нов начин на мислене. Основно е насочен към разширяване на човешките познания. Те се провеждат предимно за подобряване на разбирането за основни въпроси, без акцент върху незабавното им прилагане. Този вид се счита за най – академичната форма на

изследвания, тъй като основната му цел е да даде принос към знанието, общото благо, а не за решаване на конкретен проблем за дадена организация. Може да се разбере под формата на:

- Discovery – когато напълно нова идея излиза от емпиричните изследвания, която може да промени мисленето по определена тема.
- Изобретение – пример за създаване на нова техника или метод. Пример за това може да бъде изобретяването на TQM
- Reflection – когато вече съществуваща теория, техника или идея се преразглежда в различни организации или различен контекст.

Като общение, фундаменталните изследвания са чисто теоретично, за да се увеличи разбирането за определено явление или поведение, но не се стреми да се разреши всеки съществуващ проблем.

Приложно изследване

Те се използват на базата на фундаменталните изследвания или теории, знания и методи за решаване на съществуващи проблеми. Този вид изследвания се занимават с точно определени проблеми. Приложното изследване е планомерно систематично изучаване на проблеми и ситуации от реалния свят. Целта на приложното изследване е да се вникне в същността на тези проблеми и да се посочат начините за тяхното разрешаване с помощта на редица изследователски методи. Целта на приложните изследвания е натрупването на потенциално използвани знания - знания, които могат да се приложат с практическа цел.

Спектърът на приложните изследвания обхваща по-нови направления в приложната наука, а именно: изследвания с цел изучаване на практическата дейност, изследвания с цел намеса в практическата дейност, изследвания с цел оценяване на дадена програма и качествени изследвания.

При провеждането на приложните изследвания се взема под внимание субективизма на изследователя, а също така и многобройните неточности, съпътстващи процеса на изучаване на поведението на хората. При приложното изследване най-важното е да проследим развитието на даден проблем “отвътре навън”.

При провеждането на приложните изследвания се използват индуктивни и дедуктивни методи. Те помагат на изследователя да разбере, да си обясни и да предвиди бизнес явлението. Дедуктивният метод разглежда явлението от общото към специфичното, а индуктивния обратното, от специфичното към общото. При дедуктивния метод се започва от теорията и се правят опити тя да се докаже с помощта на наличната информация. При индуктивните се наблюдава случващото се, прави се образец и се изготвя заключението.

Инициатори на приложните изследвания най-често са самите участници в някаква програма. Тези изследвания се провеждат с цел събиране на информация, която е необходима на участниците. Времето за провеждане на тези изследвания е реалното време.

Основни направления в приложните изследвания:

- При приложните изследвания се решават въпроси или проблеми от реалния свят (училище, семейство). Те имат пряко практическо приложение.
- При приложните изследвания избледнява границата между изследовател и участник в изследването. Участниците се включват в процеса на планиране и провеждане на изследването; също така те могат да изследват собствената си дейност.
- Провеждането на приложното изследване - това е непрекъснат и повтарящ се процес. Много рядко се случва резултатите от дадено изследване да дадат веднага отговори на всички важни въпроси. Прието е започнатото изследване да бъде продължено.
- При приложните изследвания е прието да се използват редица методи за събиране и анализ на данни, а също така се използват данни от различни източници. Често се използват широко разпространените качествени методи.

Съпоставка между двата вида изследвания

- Приложните са насочени към определено бизнес решение на специфична фирма или организация. Фундаменталните обикновено не целят вземането на определено решение и не са адресирани към нуждите на специфична организация. Чрез тях се цели разширяване на границите на знанието като цяло.
- Фундаменталните изследвания може да се използват, за да се провери валидността на общата теория в бизнеса (такава, която се отнася за всички организации) или да научи повече за определено бизнес явление. Например фундаменталните изследвания не разглеждат проблема от гледната точка на една организация. Но може да стане основа за провеждане на приложни изследвания от ръководителите например на AFLAC, Starbucks, или DuPont, конкретно за техните служители. Двата вида изследвания не са напълно независими едно от друго, а фундаменталните изследвания често осигуряват основата за по – късните приложни изследвания. Въпреки това има много малко аспекти на изследвания, които се отнасят само до единия вид от тях.
- При фундаменталните изследвания изследователите избират тема, която да е от интерес за тях. Става въпрос да се намери отговор, който обаче да не е необходим за решаването на определена наука. Става въпрос за намиране на знания, за самото знание. Те се интересуват да научат защо нещо работи и да разберат как работи. Приложните изследвания са насочени към справянето с конкретен актуален проблем. ПИ се опитват да намерят отговор на нещо, което ще помогне за решаването на практически проблем. С ПИ изследователите търсят отговори, които ще са лесно приложими за сегашните, модерни концепции и проблеми.
- В основата и на двата вида бизнес изследвания е разрешаването на проблем. При ПИ изследователят се опитва да реши известен проблем и да намери отговор на конкретен въпрос. С други думи акцентът на приложните изследвания е върху практическото решаване на проблемите. ПИ могат да се използват за събиране на информация за пазарите, конкурентите и клиентите. От друга страна чрез ФИ не е необходимо да се дава отговор на конкретни въпроси или да се решават специфични проблеми. Те се извършват с цел да се разширят познанията в неизвестни области.

- И двата вида изследване се занимават с дефинирането и разрешаването на проблема. Основно ФИ се провеждат от преподаватели в академични институти, правителство или консултантски фирми. Малко бизнес организации се ангажират с провеждането на ФИ, свързани с бизнес проблеми. Повечето бизнес организации се занимават с провеждането на приложни изследвания.
- ПИ произхождат от реални проблеми на работното място и изискват навременни решения. При ФИ мотивът за изследването е да се генерират набор от познания, чрез разработване на разбиране на това как определени проблеми, случващи се в организацията могат да се разрешат. Има определена възможност, при която организацията може да използва информация от изследването на за разрешаването на определен проблем.
- **Преглед на изследователски методи**

Метод	Обща цел	Предимства	Предизвикателства
въпросници, проучвания, списъци за проверка	когато трябва бързо и / или лесно да получите много информация от хора по възможно най-лесен и неофициален начин	може да завърши анонимно -евтини за администриране -лесно се сравняват и анализират -прилагат се при много хора -могат да се получат много данни -много примерни въпросници вече съществуват	- могат да не получат конкретна обратна връзка - формулировката предполага пристрастия - клиентските отговори са безлични - в изследванията, може да се наложи експерта да експериментира - не се обхваща целостта на информацията
интервюта	когато искаме да разберем напълно впечатления за някого или опит, или да научат повече за техните отговори на въпросниците	- получава се пълен обхват и дълбочина на информация -развиват се отношения с клиентите - предполагат гъвкава комуникация с клиента	- може да отнеме много време - може да бъде трудно да се анализират и сравняват -могат да бъдат скъпи -съществува субективизъм
Преглед на документите	Когато искате да добиете впечатления как се работи без прекъсване от работния процес –съществува възможност от преглед на приложения, финанси, паметни бележки, протоколи и др.	- Взема се цялостна и историческа информация -не се прекъсва ежедневната програма на клиента - информацията вече съществува - съществуват пристрастия по отношение на	-често отнема много време -информацията може да е непълна -трябва да сте съвсем наясно с това, което се търси - не е гъвкав, за да се получат прогнозни данни, като данните се

		документацията	ограничава само до това, което вече съществува
Наблюдения	Събира се точна информация за това как действително се извършват дейностите и по-специално е много подходящ при изследване на процеси	- да се видят различни опции - да се адаптират към събитията, в момента на тяхното възникване	-може да бъде трудно да се тълкува поведението - може да е сложно да се категоризират забележки - може да се повлияе от поведението на участващите в наблюдението -може да бъде скъпо
Фокус групи	- Да се проучи темата в дълбочина чрез групово дискусия, например, за реакции на опита или предложения, анализ на оплакванията и т.н.; - Полезни в оценката и маркетинг	-Бързо и надеждно да се получат общи впечатления -Може да бъде ефикасен начин да се получат много по обхват и дълбочина на информация в кратък период от време отговори - Могат да предадат ключова информация за анализ	- може да бъде трудно да се анализира отговорите, тъй като се нуждаят от добър посредник - трудно се ангажират и организират 6-8 души заедно
Казуси	- да се разбере напълно опита на клиента -провеждане на цялостен преглед чрез кръстосаното сравнение на случаите	напълно описват опита на клиента - събира се нова информация относно процеса и резултатите -мощно средство, за да се представи програмата за пред външни лица	- обикновено отнема време, за да събира, организира и да се опише -представя дълбочината на информацията, но рядко и широтата

Най – ефективните методи за маркетингово проучване :

Един от най – съществените такива е **Наблюдението**.

Това е метод, който събира информация чрез наблюдаване на поведението, действията и реакциите на дадена група лица или обекти в процес на покупко – продажба или работа.

Това е метод, в който отсъства личният контакт между маркетолога и обекта на проучването, а се събира само писмена информация и ако е търговски обект се регистрират продажбите за определен период.

Вторият метод по важност и последователност е **Експериментът**.

Това е промяна в едно нещо на един и същи продукт, докато останалите са константа. Например сменя се само опаковката на самият продукт и се наблюдава експеримента на потребителското търсене на старият продукт с нова опаковка. След дадено време резултатите се анализират и се решава от маркетинговият отдел коя опаковка да остане.

Ползването на казуси. Казуси са особено полезни в изобразяващи цялостен профил на опит на клиент и резултатите по отношение на програма. Например, за да се оцени ефективността на процесите на програмата, включително и неговите силни и слаби оценителите може да се развие случаи проучвания за успехите и неуспехите на програмата. Казуси се използват за организиране на широка гама от информация за случая и след това да анализира съдържанието на търсенето на модели и теми в данните, и по-нататъшен анализ, чрез кръстосано сравнение с други случаи. Случая може да бъде описан от физически лица, на база програми или в зависимост от това, което оценители искат да се разгледа в дълбочина чрез анализ и сравнения.

Разработване на Case Study

1. Всички данни за случая, се събират.
2. Данните са организирани в един подход, за да подчертае фокуса на изследването.
3. Разказ на казус е разработен. - Разказът е напълно четлива история, която интегрира и обобщава ключова информация около фокуса на изследването на случая. Разказът трябва да бъде завършен до степен, че той е очите и ушите за външен читател, за да се разбере какво се е случило по отношение на случая.
4. Разказът може да бъде потвърден от преглед от участниците в програмата.

Например, на клиента, за които програмата се провали, ще прочетете разказа за да се гарантира, че напълно изобразен си опит и резултати.

5. Казуси може да се пресичат в сравнение с изолиране на всякакви теми или модели.

Например, различни казуси за програмата фалити може да се сравни, за да забележите прилики в преживяванията на тези клиенти и как те преминаха през програмата. Тези прилики може да се подчертае, където в програмата, процесът трябва да бъде засилена

Фокус групите са мощно средство за оценка на услуги или за тестване на нови идеи. По принцип, фокус-групи са интервюта, но на 6-10 души, в същото време в същата група. Човек може да получи много информация по време на сесия на фокус група.

Подготовка за сесията

1. Определете основна цел на срещата.
2. Внимателно разработване на пет до шест въпроса
3. Планирайте вашата сесия
4. Обаждане до потенциални членове, за да ги поканя на среща. Изпратете им проследяване покана с предложени дневен ред, време на сесия и списък от въпроси, които групата ще обсъди. Планира да предостави копие от доклада от заседанието на всеки член и да ги знаеш, че ще направи това.
5. За три дни преди заседанието, обадете се на всеки член, за да напомните да присъстват.

Развитие на въпроса

1. Разработване на пет до шест въпроса - сесия трябва да продължи от един до 1,5 часа - в това време, може да поиска най-много пет или шест въпроса.
2. Винаги първо попитайте себе си, какъв проблем или нужда от информация, събрана по време на сесията ще бъдат разгледани, например, да се проучи дали една нова услуга или идея ще работи, което допълнително се разбере как една програма се провалят, и др.
3. Фокус групи са в основата на множество интервюта. Ето защо, много от същите насоки за провеждане на фокус групи са подобни на провеждане на интервюта (вж. Основи на Провеждане на интервюта).

Планиране на сесията

1. График на задачите - план за заседания да бъдат един до 1,5 часа. По време на обяда изглежда е много добро време за да потърсите други участници да присъстват.
2. Настройка - да провежда сесии на конферентна зала, или друга настройка с адекватен въздушен поток и осветление. Конфигуриране на стола, така че всички членове могат да се виждат един друг. Предоставяне на имената на потребителите за членовете, както и. Осигуряване на обяд, особено ако на заседанието продължи и по обедно време.
3. Основни правила - Това е от критично значение за всички участващи, доколкото е възможно на сесията да се генериране полезна информация.
4. Дневен ред - Да разгледаме следния дневен ред: Добре дошли, преглед на дневния ред, преглед на целта на срещата, преглед на основните правила, въвеждането, въпроси и отговори, обобщение и заключение.
5. Членство - фокус групи обикновено се провеждат с 6-10 членове, които имат някакъв подобен характер, например, подобна възрастова група, статус в програмата и др. Съществуват различни подходи при избор на членове, които има вероятност да бъдат участници и опит за избор на членове, които не се познават помежду си.
6. Планирайте да запишете сесия с аудио или аудио-видео рекордер. Не разчитайте на паметта си. Ако това не е практично, включва съ-посредник, който е там, да си водите бележки.

Дискусиите имат три основни правила:

- а) да водят фокусирани,**
- б) да поддържа положителния импулс и**
- в) да се получат отговори на задаваните въпроси.**

История на фокус групите - Началото на фокус групите може да се каже, че е поставено през 1941г. от двама социолози - Роберт К. Мертон и Пол Лазерсфелд, по това време работещи в Колумбийския университет. Те са наети да изследват влиянието на медиите върху отношението на хората към участието на САЩ във Втората световна война.

Лазерсфелд и Мертон канят група от хора, на които пускат специално разработени радиопрограми за повишаване на духа по време на войната. Първоначално респондентите са помолени да натискат бутони, посредством което да индикират своите реакции – положителни или негативни. Проблем обаче в случая се оказва, че получените данни не дават отговор защо е реагирано по съответния начин. На учените им става ясно, че методът все още не е достатъчно ефективен, за да могат да се разберат подбудите на респондентите. По време на изследванията си стигат до алтернативен метод за събиране на информация от групите хора. Те започват да обръщат повече внимание на качествения аспект на данните отколкото на конкретния им и структуриран характер. Следователно фокус групите са използвани като начин да се даде възможност на респондентите да обяснят причините за отговорите си. Детайлите на „фокус интервюто” (това е първоначалното название на метода) първо са публикувани в Американския журнал по социология, който остава в историята като класика. Въпреки че Лазерсфелд и Мертон са използвали фокус групите като качествен метод за изследване се е получило така, че всъщност получената информация е използвана като основа за съставянето на въпроси. Те от своя страна дават на изследователите възможността количествено да изследват дадения проблем. Усилията на Лазерсфелд и Мертон се увенчават с успех в две основни направления относно създаването на фокус групите като качествено изследване. Първо чрез фокус групите сме способни да съберем информация от респондентите в реално време и най-вече посредством контакт „лице в лице”. Второ събраните данни могат да послужат за генериране на нови въпроси, които от своя страна да помогнат на изследователите в други области.

Приложение

Методът на фокус групите се прилага за:

1. Предлагане на потенциални решения
2. Параметризиране на изследователски проблеми
3. Тестване на изследователски инструменти (въпросници и др.)
4. Формулиране на хипотези
5. По-конкретно в маркетинга за:
 - Пазарна сегментация
 - Пазарно позициониране
 - Разработване на нови продукти, опаковки, етикети
 - Предварителни изследвания на реклами
 - Изследване на търговски наименования и знаци

Предимства

- Организираща роля на модератора - Комуникацията лице в лице с участието на квалифициран модератор може да гарантира, че разговорът винаги е в правилната насока, както и да насърчава ангажираността на участниците, без някой да доминира срещата.
- Взаимодействие между участниците- Ако участниците са стимулирани за дискусия, динамиката на групата може да доведе до генерирането на нови съждения, относно темата. По този начин крайният резултат ще е една по-задълбочена дискусия.

- Динамичност на метода - Методът на фокус групите е изключително динамичен благодарение на модератора, който може да модифицира темата. Разбира се това става след подготовка преди провеждането на изследването.
- Възможност за участие на представител на клиента - В традиционните фокус групи е възможно представител на клиента да наблюдава дискусията зад специално стъкло. Освен това има случаи, в които той дори може да участва в самата дискусия, като по този начин е способен да я насочи в определена насока.
- Изследване и на невербалните знаци - Всеки малък жест, които респондентите правят по време на дискусията може да е от значение. Това е голямо плюс за фокус групите, тъй като по този начин се придобива още по-пълна представа за отношението и мнението на респондентите към темата.
- Чувство на съпричастност у участниците - Дискусиите във фокус групи създават прекрасни условия за емоционално обвързване на респондентите по ред причини. Първото разбира се е неголемият брой участници, след това можем да посочим обвързващата роля на модератора, както и факта, че въпросните дискусии се заснемат с камера.

Недостатъци

Към недостатъците на фокус групите можем да отнесем следните:

1. Не са подходящи за деликатни (интимни) теми за обсъждане (предпазване от бременност, лична хигиена и др.)
2. Неясните или объркани цели водят до рязко намаляване на качеството на изследването
3. Необучени модератори могат да не уловят точно реакциите на участниците
4. Отклоняване на групата от темата на дискусия
5. Повлияване от отделни членове. Ако има изявен лидер в групата може да накара другите да се оттеглят от дискусията или да се конформират с неговите мнения.
6. Поради отрицателна реакция спрямо модератора или обсъжданата тематика групата може „да замръзне”
7. Оценката и докладите отнемат време

Електронната поща е предшественик на Интернет и дори играе важна роля при неговото възникване. Електронната поща възниква през 1965 година като средство, използващо тези възможности за обмен на информация между потребителите. Година по-късно вече е възможно съобщенията да се пренасят на различни компютри чрез създадена между тях мрежа. В края на 80-те години се появяват първите комерсиални услуги, предоставящи достъп до електронна поща, които стават масови след 1993 година. През 90-те, благодарение на относителната си простота и ефективност, ЕП бързо е интегрирана в бизнеса, възприета е и от частните лица и разбира се, и от академичната общност. Като имаме предвид нарастването на важността на ЕП като медия, дискусиите за използването на ЕП като академично изследователско средство, все още са недостатъчни. ЕП се използва в маркетинговите изследвания, за провеждането на анкети, и в по-малка степен като метод за електронни интервюта и фокус групи.

Същност на метода - Комуникацията се осъществява косвено, през интернет мрежата и компютри. Това е основно условие за осъществяване на електронното интервю. Участниците в интервюто са интервюер и респондент. Основен начин за разпространение на електронното интервю е електронната поща. За разлика от стандартния въпросник или интервю, получателят може да се отърве от анкетата или интервюто, получено по ЕП с едно натискане на бутона. Метода на електронно интервю се използва в областта на човешките ресурси, журналистиката и маркетинга. Въпреки това, фокусът е предимно върху информационните и комуникационни технологии и научните изследвания. Видовете технологии, които могат да бъдат използвани за онлайн интервюта дават възможност за писмени, словесни и визуални комуникации. Използва се, за да определи силните и слабите места на някои услуги и продуктите; да вземе решения къде да направи подобрения; да стимулира раждането на нови идеи за стари продукти и т.н. Участват 2 групи хора – тези, които събират и ръководят фокус групата, и поканените за участие. Участниците трябва да са обвързани по някакъв начин с проблема. От една страна трябва да са относително хомогенна група, а от друга групите трябва да са хетерогенни (по расов, полов, културен, социален признак), за да бъдат представени различни гледни точки. С увеличаване на електронния дискурс, средният гражданин ще бъде така затрупан с информация по ЕП, че ще бъде невъзможно да отдели внимание на всяко съобщение. Спонтанният опит да се получи информация чрез ЕП от изследователите (колкото и добре направен), просто ще бъде игнориран от получателя.

Цел на метода - Еднозначна цел на този изследователски метод не може да се формулира. По-скоро може да се предложи комплекс от няколко положителни страни на електронното интервю, който може да даде представа за целите които има този метод. На първо място е решаването на въпроса с географския проблем и часовите зони. Друга цел може да се нарече спестяването на разход на време и пари, както и опазването на околната среда чрез премахване на нуждата от използване на хартия. Друга цел на този метод е и достъпа до систематизирана еднозначна информация.

Елементи - Качеството на всяко допитване зависи в много голяма степен от качеството на въпросите, които се използват. Основните свойства на задаваните въпроси са точност, краткост и яснота. Под точност на въпроса се разбира способността му да пита за онова, което се изисква да разберем. Изискването за краткост на въпросите се изразява в това, че дългите въпроси в общия случай се явяват по-трудни за разбиране. Под яснота се разбира свойството на един въпрос неговото съдържание да е напълно понятно на изследваните лица. Казано с други думи, един въпрос е ясен, когато всички респонденти по един и същ начин разбират неговото съдържание. Важно за осъществяването на едно пълноценно интервю е то да има точна и ясна цел, която да е съпътствана от кратки и ясни въпроси с лесно разбираеми отговори. Добре е едно интервю да е видимо в едно движение на скрола на мишката. Всяко безкрайно скролиране на страницата ще бъде досадно за респондента, както и ще затрудни отговарянето и ще намали или заличи интереса. Знак за приближаване на края на едно елинтервю са разредените лаконични отговори и осезаемата загуба на интерес.

Предимства и недостатъци на метода

Предимства - Електронното интервю има няколко предимства над другите методи за изследване. На първо място е фактора географско разположение. Не е необходимо да се

съобразяваме с географията при провеждане на електронно интервю, единственото, от което имаме нужда е компютър и достъп до интернет, за да може да осъществим обратната връзка. Друго предимство на този вид интервю е, че не зависи от часовите зони, т.е. няма значение в коя зона се намират интервюера и респондента, всеки може да участва в интервюто, когато има лично свободно време. Положителна страна на ел. Интервюто е възможността за търсене на отговор - осмисляне на въпроса, проучване, неограничено време, възможност за поправка или промяна на отговора. Друг плюс на този изследователски метод е спестяването на пари и време - за разпечатване и за разпространяване, събиране на вече попълнени бланки, за устно провеждане. Важно предимство на електронното интервю е, че се пести огромно количество хартия. Всички по големи компании прилагат електронния вариант на интервю поради екологични причини. Характерен белег е, че няма нужда от допълнителна обработка на информацията, тя пристига директно синтезирана и обобщена. Липсата на грешка при правопис и пунктуация е също положителна черта на този вид интервю. Ако интервюиращия или интервюираните са груб или нелицеприятен човек или пък са прекалено притеснителни, то това ще окаже влияние върху интервюто и резултатите от него. Този проблем се решава именно с електронното такова. Електронното интервю намалява ефекта на интервюиращия, възникващ от външността му и невербалните сигнали за различията в статуса между интервюиращ и интервюиран.

Недостатъци - Понякога недостатък може да се окаже липсата на вербален контакт между двете страни. Важните невербална информация и активно слушане се губят при електронните интервюта. Съществуват слаби еквиваленти на емоции в електронното общуване – така наречените емотикони, както и главните букви (повишаване на глас), удължените гласни (възклицания), трите точки (мълчание) и други. Минус на ел.интервюто е, че интервюера не може да знае какво означава едно евентуално закъснение – липса на време за отговор, нежелание за отговор и др. Няма ясно определен край, ако се осъществява на няколко етапа.

И при маркетинговите проучвания си има процес на действие, който включва:

- * Диагностициране на изследваният продукт и какво точно ще се изследва по него;
- * Определяне целите на изследването или какво точно ще се проучва;
- * Съставя план на проучванията и методите;
- * Определяне обекта на проучването;
- * Обработка на информацията;
- * Формулиране на изводите от маркетинговото проучване в писмен вид, заедно с направените разходи.

ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ:

http://basaga.org/wiki/index.php?title=%D0%98%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4

http://basaga.org/wiki/index.php?title=%D0%A4%D0%B0%D0%B7%D0%B8_%D0%BD%D0%B0_%D0%B8%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81

<http://www.bgstuff.net/biznes-i-pari/8707-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%83%D1%87%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5>

<http://www.strategy.bg/StaticPages/CalculatingManual.aspx?guidanceType=2§ionName=SurveyResearch>

<http://tuj.asenevtsi.com/Inf%20sistem/IS026.htm>

http://basaga.org/wiki/index.php?title=%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B5_%D0%B1%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81_%D0%B8%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F

http://www.mtest.bg/izsledvaniya_na_biznesa/izsledvaniya/bg

ИЗГОТВИЛ:

Златина Михайлова-Карова

Задочен докторант ИИ на БАН

Секция „Икономика на фирмата”

05.02.18 „Икономика и управление (индустрия)”

II Научна комуникация

РЕЦЕНЗИЯ НА НАУЧЕН МАТЕРИАЛ

Аделина Иванова Петкова
Задочен докторант Тракийски Университет
adelinapetkova.privat@gmail.com

Етимологичният произход на думата рецензия е от латинското „*recensio*” или “*re - censere*”, което означава оценка, пре(о)ценка, критика, отзив, критична бележка, преглед. В тази връзка рецензията представлява експертна оценка върху дадена човешка дейност и резултатите от нея. Отнася се до едно или група научни изследвания. Изготвя се от специалисти в дадена научна област и то с определена цел.

За разработването на рецензията са валидни възприети нормативи и специфични правила в това число:

- Закон за развитието на академичния състав в Република България /ЗРАСРБ/
- Правилници за прилагане на ЗРАСРБ на МС, както и
- Специфични правила на съответните учебни заведения и БАН.

Основно се разработват рецензии при следните събития:

- Конкурси за заемане на академични длъжности – асистент, доцент, професор;
- Защита на дисертация за придобиване на образователната и научна степен доктор и научната степен доктор на науките или
- Оценка и мнение върху научни проекти

Предназначението на рецензията в първия случай е да изрази отношението на член на научното жури към всеки един от кандидатите за академичната длъжност и да изрази ясната му позиция: кои от кандидатите по съответния конкурс подкрепя и кои не. В рамките на рецензията всеки кандидат се оценява по отделно.

При втория тип събитие основното предназначение на рецензията на член на научното жури е да изрази субективната си позиция, дали подкрепя придобиването на степента от кандидата или не.

Така в резюме успешните защиты на дисертационните трудове, както и конкурсите за хабилитация или завършването на научни проекти в голяма степен зависят от качеството на съпътстващите ги рецензии, които носят и значителен индивидуален оттенък.

С цел съвместимост и сравнимост между отделните рецензии се препоръчва да се съблюдават следните **указания и насоки за разработка**:

- Да се дава ясен и недвусмислен отговор на въпроса, дали кандидатът отговаря на съвкупността от критерии и показатели за заемането на съответната академична длъжност съгласно ЗРАСРБ и Правилниците за прилагане на ЗРАСРБ на МС, дали се подкрепя придобиването на съответната академична степен или не или дали и как се оценява конкретен научен проект. При неудовлетворяване на някои от препоръчителните и/или специфични изисквания, се привеждат конкретни аргументи и подкрепящи факти.
- Да се завършват рецензиите с ясно положително или отрицателно заключително мнение

- Рецензиите да не надвишават 6-7 страници, като не следва да се преразказва съдържанието на рецензирия труд.

Според вида на рецензирия научен материал варира и съдържанието на рецензията, но в общия случай се препоръчват следните основни моменти:

- Общо описание на представените материали – монографии, статии, свидетелства и патенти, учебници и др., класифицирани по тематика или друг признак и редуциране поради съвпадение или припокриване. Публикации и други равностойни постижения извън предишните процедури за академични длъжности и научни степени. Публикации след последна процедура.
- Обща характеристика на научната, преподавателската и научно-приложната дейност на кандидата и/ или автора.
- Отражение на резултатите на кандидата/ автора в трудовете на други автори. Числови показатели – цитати, импакт-фактор и др.
- При участие в колективни публикации се отразява приносът на кандидата. Ако не са представени документи, удостоверяващи приноса на кандидата се счита, че приносите на авторите са еднакви.
- Актуалност на разработвания проблем в научно и научно-приложно отношение. Степен и мащаб на актуалността на проблема и конкретните задачи
- Оценка на избраната методика на изследване, т.е. дава ли се отговор на поставените цел и задачи
- Кратка аналитична характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала
- Преглед на научните или научно-приложните приноси на научния материал. Например: Формулиране и обосноваване на нов научен проблем (област); Формулиране и обосноваване на нова теория (хипотеза); Доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории; Създаване на нови класификации, методи на изследване, нови конструкции, технологии и т.н.; Получаване и доказване на нови факти; Получаване на потвърдителни факти.
- Анализ във връзка с използване на резултатите от научния материал – т.е., дали са използвани вече в научната и социалната практика? Има ли постигнат пряк икономически ефект и пр.?
- Мотивирани препоръки за бъдещо използване на научните и научно - приложните приноси от материала: какво и къде да се внедри?
- Критични бележки
- Лични впечатления на рецензента за кандидата.
- Други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение.

Поради силният личен елемент в изготвянето на рецензия по научен материал и фактът че не винаги рецензентът познава достатъчно добре научната област, така че даде обективна и достоверна оценка, в последните години се проявява нова тенденция.

Нараства използването и прекомерната тежест на наукометричните фактори, като – брой научни съобщения, импакт фактори, цитати. Определящото им значение е особено спорен въпрос поради изразеното индиректно недоверие към групата на рецензентите. Все пак основното за едно научно изследване е не толкова неговото оценяване по косвени данни, а по – скоро неговото дискутиране и обсъждане.

ОТЗИВ НА НАУЧНИ СТАТИИ И НА КНИГА

Димо Найденов Иванов
Задочен Докторант, СФ, Тракийски университет
dimo_nai@yahoo.com

Абстракт

В настоящата разработка е разгледана същността и изготвянето на отзив на научни статии (отзив на книги). Обект на изследването са описание на отзива като писмен научен жанр, процеса по създаването на научния текст, както и препоръки относно оформлението и съдържанието му.

Ключови думи: отзив, научен жанр.

Обект на изследване на настоящият труд е отзива на научна статия (или книга). Предмет на разработката е представяне на същността на отзива, неговата цел, особености и препоръки при изготвянето му.

Най-общо отзивът представлява писмен научен жанр, представен под формата на сбито изложение на кратка оценка на научна статия или книга. В по-голяма дълбочина отзивът се отнася към вторичните, писмени научни трудове, които прилагат реферативно обработване на първичен текст с презентационна или императивно-оценяваща функция. Отзива съдържа външен оценъчен елемент, в който се проектират целта и предназначението на съобщението. Като самостоятелна жанрова форма отзива се реализира в статии, но теоретичен отзив по принцип се съдържа във всеки научен текст. Функцията на теоретичният отзив е да представи в оценъчно-коментарна форма състоянието по даден научен въпрос. Много важно е да се отбележи, че процесът на рефериране не се състои в по-кратко или по-обстоятелствено преразказване на научни текстове. Всеки отзив е оригинален и творчески акт на интерпретация на дадена проблемна област.

Отзивът се подчинява на определено мнение на автора за познавателно-концептуалното виждане на изследвания въпрос. Тематичната последователност може да се оформи по различни принципи, според виждането на автора. Отзива има съществен потенциал за научен теоретичен принос при оформянето на идейния подход за интерпретиране на въпроса, при възможността да се открият и дефинират основните характеристики на проблематиката и нейните теоретични перспективи.

При цялото разнообразие от жанрове в научните публикации, основата по създаването на научния текст е една и съща, разбира се с оглед на някои особености в спецификата на отделните трудове. В основата на всяка разработка стои професионалната мотивация да се сподели с научната общност определена собствена идея, собствено виждане, собствен принос в изследването на проблематиката по определен въпрос. Основно внимание при разработването трябва да бъде обърнато на теоретичната прецизност и логическата последователност на текстовете, както и възможността или потенциала на съответната статия да бъде привлекателно четиво за широк кръг от изследователи и специалисти в дадена област.

За да достигне даден научен труд до колкото се може по-голям кръг от адресати, неговите композиционни раздели трябва да бъдат съставени изключително прецизно и

целенасочено, много задълбочено внимание трябва да бъде насочено към оформянето на резюмето или абстракта, на ключовите думи, заглавието. Тези съставни части на научния труд, са именно онези фактори които привличат вниманието на потенциалните адресати.

Научно установено е, че при преглеждане на научен текст читателя обръща особено голямо внимание на увода, заключението, информацията и оформлението на графиките, таблиците и схемите. Информацията, която е представена под визуална форма е потенциално по-отличителна и се възприема по-леко от изцяло текстово оформление.

Следователно възможността даден научен труд да бъде привлекателен за максимално голям брой адресати е функция на структурирането на текста, информацията която дават отделните раздели, структурата на текста, актуалността на съответната тема и проблематика.

Основните въпроси, които всеки автор на научна разработка трябва да си зададе преди написването ѝ са:

1. *Защо искам да напиша този материал?*
2. *Какво искам да кажа с него?*
3. *Кои са моите читатели (адресати)?*
4. *Какви са очакванията на читателите за стила на оформлението на научния труд?*

Отговорите на тези въпроси подпомагат не само стилистичното оформление на научния труд, но и насочват автора към това какво трябва да бъде съдържанието му. За да бъде разработката изготвена стройно, убедително, аргументирано и атрактивно е необходимо да се изработи предварителен план на отделните композиционни части, както и да се уточни възможността за визуално представяне на част от информацията.

В обобщение отзивът на научни статии има за цел да даде кратка и обоснована оценка на различни научни трудове, без да бъдат преразказвани части от оценяваната статия.

СТАНДАРТИ НА БИБЛИОГРАФСКО ОПИСАНИЕ

Георги Алексиев

Докторант, Тракийски Университет – Стара Загора

georgi.alexiev@gmail.com

Подготовката на дисертация, дипломна работа, есе, доклад или друга писмена разработка, изисква цитирането на части от авторски текст и изготвянето на прецизна библиография (списък от заглавия на книги, статии и др. източници на информация), позната също и като списък на цитирана литература, списък на използвана литература и др. Дисертацията, статия или дипломна работа придобива по-голяма стойност, когато е подкрепена, както с отделни цитати и библиография, така и когато се посочват допълнително бележки или препратки към други материали по разглеждана тема.

Точното и пълно описание на използваната литература спомага за:

- доказване достоверността на съдържанието на писмената работа и улеснява правенето на справки в други документи по темата;
- поддържане на изложеното мнение;
- намаляване пораждането на дискусии и спорове, и разрешаването на вече възникнали такива;
- насочване към източници на полезна информация и избягване обвиненията в плагиатство;
- демонстриране на добра воля, зачитане на чуждите постижения и тяхното надграждане.

Описанието на използваната литература трябва да подкрепя мнението на автора по дадения проблем. Основната идея е да помогнете на аудиторията да се запознае с темата и да се ориентира в литературата. Позоваването на данни или факти, теории и идеи, винаги трябва да е точно и не бива да се спекулира с тях. Когато се защитава определена теза е добре да се посочат надеждни източници на информация.

Практиката показва, че успоредно с българските стандарти, с оглед развитието на някои програми и миграцията на студенти и докторанти във висши учебни заведения в САЩ, Централна и Западна Европа се налага използването и на англо-американските изисквания.

В най-ново време правилата за библиографско описание са стандартизирани и задължително трябва да се спазват. Съществуват различни системи за оформяне на използваните литературни източници :

- български изисквания, изложени са в: БДС 17377-96. Библиографско цитиране. Т. 62. София, 1996.

- англо-американска система.

Важно е да се използва една от тези системи, а не да се смесват.

Изискванията са различни при цитирането на различни видове документи.

I. Библиографско описание на най-често използваните източници на информация

1. Библиографско описание на книга.

За една книга е необходимо да се посочат нейният автор, заглавие, подзаглавие, ако има такова, място на публикуване, издател, година на издаване. В някои случаи допълнително се споменава поредността на изданието (2-ро, допълнено и т.н.) и обем в страници. Когато имаме трима автори за едно заглавие, се посочва първият автор и се добавя „и др.“, или "et al.", за заглавия на латиница. Когато имаме група автори се посочва само заглавието на книгата.

Ще се опитаме да представим с библиографски данни заглавието "Изследване на културата".

Необходими данни

1. **Автор** - Хофстеде, Херт Ян
2. **Заглавие** - Изследване на културата
3. **Подзаглавие** (ако има такова) - Упражнения, истории и синтетични култури
4. **Място на издаване** — София
5. **Издател** - Класика и стил
6. **Година на издаване** — 2003

В примерите по-долу ще покажем някои от най-често използваните типове издания.

1.1. Описание според българските изисквания

Книга

В примера са показани библиографските данни за "разпознаването" на един документ като книга.

Пример:

Хофстеде, Херт Ян. Изследване на културата : Упражнения, истории и синтетични култури. София, Класика и стил, 2003

Сборник

Когато имаме сборник с доклади или статии от конференция или друго събитие, информацията за неговото заглавие се поднася по следния начин:

Пример:

Епохата на Цар Фердинанд I : Научна конференция : Сборник доклади, София, 20 ноември 2008. София: Женска либерална мрежа, 2009

В самото заглавие се посочват наименованието, датата и мястото на провеждане на съответното събитие.

Служебно или официално издание

Когато използваме служебно или официално издание, се посочва неговият колективен автор.

Пример:

България. Нар. събрание, XXXVIII. Парламентарен справочник. София, 1999.

Библиографската информация се поднася в различен ред, когато се цитира според англо-американските правила.

1.2. Описание според англо-американските изисквания

Книга

Пример:

Хофстеде, Херт Ян. (2003). Изследване на културата : Упражнения, истории и синтетични култури. София, Класика и стил

Както се вижда от примера, годината на издаване има водещо място при представянето на информацията за съответното заглавие.

Сборник

Пример:

Епохата на Цар Фердинанд I : Научна конференция : Сборник доклади, София, 20 ноември 2008. София: Женска либерална мрежа

Служебно или официално издание

Пример:

България (1999). Нар. събрание, XXXVIII. Парламентарен справочник. София

2. Библиографско описание на статии.

Един от най-често използваните източници на информация са статиите. Ето какво е нужно да посочим като информация за тях:

Необходими данни

Автор на статията - Маринов, Стамен

Заглавие на статията - Кратка история на преброяванията на населението в България и очакваните резултати от предстоящото преброяване

Заглавие на списанието — Икономическа мисъл

Година на издаване - 2001

Том, годишнина — ако е налична информация за такава

Брой, книжка, номер - № 1

От страница до страница - с. 118-122

Примери :

Описание според българските изисквания

Маринов, Стамен. Кратка история на преброяванията на населението в България и очакваните резултати от предстоящото преброяване // Икономическа мисъл, 2001, № 1, с. 118-122

Описание според англо-американските изисквания

Маринов, Стамен. (2001). Кратка история на преброяванията на населението в България и очакваните резултати от предстоящото преброяване. Икономическа мисъл, (1) : с. 118-122

3. Библиографско описание на електронна книга.

Все по-голям брой книги се публикуват електронно. Данните, които се посочват, при позоваване на материал в дигитален формат, не се различават съществено от тези, когато се цитира такъв на книжен носител. Отбелязва се източникът (база данни), където е намерен, датата или периодът на преглеждане и URL адресът, отделен в триъгълни скоби.

Необходими данни:

1. **Автор** — Sapir, Andre et al. (в случая имаме авторски колектив)
2. **Заглавие** - An Agenda for a Growing Europe - The Sapir Report
3. **Подзаглавие** (ако има такова) - [Електронна книга], (според българските изисквания, в прави скоби, като подзаглавие, задължително се уточнява, че става въпрос за електронна книга)
4. **Място на издаване** — Oxford
5. **Издател** — Oxford University Press
6. **Година на издаване** — 2004
7. **Ресурс** - Oxford Scholarship Online
8. **Дата или период на разглеждане** - 23 February 2010
9. **URL** - <<http://dx.doi.org/10.1093/0199271488.001.0001>>

Примери

Описание според българските изисквания

Sapir, Andre et al. An Agenda for a Growing Europe - The Sapir Report [Електронна книга]. Oxford: Oxford University Press, 2004, Oxford Scholarship Online, 23 February 2010, <<http://dx.doi.org/10.1093/0199271488.001.0001>>

Описание според англо-американските изисквания

Sapir, Andre et al. An Agenda for a Growing Europe - The Sapir Report. Oxford : Oxford University Press, 2004. Oxford Scholarship Online, 23 February 2010 <<http://dx.doi.org/10.1093/0199271488.001.0001>>

4. Библиографско описание на глави или части от книги.

Често пъти се налага цитирането на отделни глави или части от книга. В този случай се посочва и информация за основното заглавие, освен за частта или главата, на която се позоваваме.

Ще проследим съдържанието на книгата The Judicial House of Lords, за да видим как може да се цитира избраната от нас глава 3. Книгата е написана от няколко автора, а отделните глави нямат самостоятелен автор.

Необходими данни

1. **Автор** — на частта или главата, ако има такъв, или авторът на книгата
2. **Заглавие на главата** - The Judicial Office
3. **Заглавие на основното произведение** — The Judicial House of Lords 1876-2009
4. **Място на издаване** - Boston
5. **Издател** — Oxford University Press
6. **Година на издаване** — 2009

Примери

Описание според българските изисквания

The Judicial Office // The Judicial House of Lords 1876- 2009. Boston, Oxford University Press, 2009

Описание според англо-американските изисквания

The Judicial Office. (2009). In: The Judicial House of Lords 1876-2009. Boston : Oxford University Press

ЛАУРЕАТИ НА НОБЕЛОВИ НАГРАДИ 2010-2011

Пламен Енчев Енев
Задочен докторант ИИИ на БАН
enev74@abv.bg

Нобеловите награди се присъждат всяка година на хора, които са провели забележителна научноизследователска работа, разработили са впечатляващи методи или умения, или са направили изключителен принос за развитието на обществото в областите физика, химия, литература, мир и медицина или физиология. Днес мнозина смятат, че това е най-голямото световно признание. Тези които са наградени с наградата се наричат Нобелови лауреати. Наградите започват да се раздават съгласно завещанието на Алфред Нобел, шведски индустриалец и изобретател на динамита. Той подписва завещанието си в Шведско-норвежкия клуб в Париж на 27 ноември 1895 г. Подбудите му са свързани с шока от пораженията, до които е довело неговото изобретение и желанието да бъдат възнаградени хората, които служат на човечеството.

Първата Нобелова награда е връчена на 10 декември 1901, пет години след смъртта на Нобел. Церемонията по връчването на Нобеловите награди по традиция се насрочва на 10 декември, годишнината от смъртта на Нобел, в Стокхолм и в Осло. От 1902г., всички награди, с изключение на наградата за мир, се връчват в Стокхолм, в Концертната зала, от краля на Швеция. Нобеловата награда за мир се връчва в Осло.

Всяка награда може да бъде връчвана най-много на трима номинирани. Наградите се състоят от златен медал, диплом, удължаване на шведското гражданство и парична сума. Ако има двама победители в една категория, наградата се разделя поравно между тях. Ако победителите са трима, награждаващият комитет има правото да раздели поравно наградата между тримата или да даде половината на единия, а по една четвърт на другите двама.

Нобелови награди за 2010г.:

– Литература –

74-годишният писател Марио Варгас Лъоса е Нобеловият лауреат за литература за 2010 година. Един от емблематичните романисти и есеисти на Латинска Америка, роденият в Перу писател е смятан от редица критици за най-важната фигура в бума на популярността на латиноамериканската литература по света и името му се подрежда редом с живи класици като Хорхе Борхес, Габриел Гарсия Маркес и Хулио Кортасар. Стилът му през годините пък се определя от типичен литературен модернизъм до понякога закачлив постмодернизъм. Призът от Шведската академия му се дава за „картографирането на властовите структури и отчетливото му изобразяване на личностните устойчивост, бунт и поражение“ Сред топроманите на Лъоса попадат шедьоври на литературата като „Разговор в катедралата“, „Празникът на Козела“, „Леля Хулия и писачът“, „Раят зад другия ъгъл“, „Лудориите на лошото момиче“, „Градът и кучетата“ (романът, с който писателят се прочува), „Зелената къща“ (за който печели наградата „Ромуло Галегос“, за която си съперничи със самия Маркес). Носител е и на една от най-престижните литературни

награди в света – „Мигел де Сервантес“ (1994), която се връчва за испаноезична литература.

– Медицина –

Британският физиолог Робърт Еуардс получава Нобелова награда за медицина за революционизиране на лечението на безплодие благодарение на ин витро оплождането. Едуардс е роден през 1925 г. и се дипломира в департамента по зоология в Университета в Северен Уелс през 1951 г. Работи една година в Калифорнийския технологичен институт, след което се мести в Института за медицински изследвания в Лондон. После учи в Института по генетика на животните в Университета в Единбург и става доктор през 1955 г. През 1963 г. започва да работи в Кембридж. През 1968 г. Едуардс присъства на лекция на гинеколога Патрик Стептоу в Лондон, на която той описва лапароскопията – хирургически метод, който позволява да се вземат яйцеклетки от яйчниците, за да могат да се оплодят извън човешкото тяло. Благодарение на 10-годишната им съвместна работа през 1978 г. се ражда Луиз Браун, първото бебе в епруветка. Едуардс основава една от първите клиници за ин витро оплождане през 1980 г. в Кембридж. Едуардс, който е на 85 години, спечели наградата от 10 милиона шведски крони (или 1.5 милиона долара). "Неговите постижения направиха възможно да се лекува безплодието, заболяване, което засяга голяма част от населението – над 10% от всички двойки по света", съобщава в изявление шведският Каролински институт.

– Физика –

Андре Гейм (52 г.) и Константин Новоселов (36 г.) са лауреатите на Нобеловата награда за физика за 2010г. Отличието им се присъжда за "новаторски експерименти във връзка с двуизмерния материал графен". Дватама учени доказаха, че въглеродът в извънредно тънка форма – с дебелина само един атом, има изключителни свойства, произтичащи от квантовата физика. Графенът представлява двумерна структура от въглеродни атоми, съединени в кристална решетка. Смята се за най-здравият и устойчив материал на земята, проводник е на електрическия ток и практически е прозрачен. Всичко това дава надежда на учените, че в бъдеще той ще може да се ползва в най-различни области. Лауреатите са руснаци. Гейм е холандски гражданин, а Новоселов има руско и британско гражданство. Те работят в университета на Манчестър.

– Химия –

Американецът Ричард Хек (роден 1931г., от Университета Делавер, САЩ) и японците Ейичи Негиши (роден 1935г., от Университета Пардю, САЩ) и Акира Судзуки (роден 1930г., от Университета Хокайдо, Япония) – корифеи на катализата - са лауреатите на Нобеловата награда за химия за 2010г. Отличието се присъжда за разработването на средство, което се прилага в неизброими области - от електрониката до селското стопанство, а във фармацията е направо незаменимо. Тримата учени са удостоени с наградата заради развитието на процесите на кръстосано съединяване на молекулите с помощта на паладиев катализатор в органичната химия. Този процес помага на химиците да създават сложни по състав химикали, като например молекули на въглеродна основа, като сбор от естествено образувалите се молекули. Молекулният синтез в органичната

химия позволява на човека “да надгради” възможностите на природната химия, като използва възможностите на въглерода за създаването на стабилен “скелет” за различни активни молекули. Благодарение на нея човечеството може да произвежда нови лекарства и нови революционни видове материали, като пластмасите.

– Мир –

Китайският дисидент Лиу Сяобо е носителът на Нобеловата награда за мир за борбата му за човешките права в Китай. На 10 декември в Осло връчването на нобеловата награда за мир за 2010 година се провежда в отсъствието на самия лауреат и на който и да било от неговите близки. Лиу Сяобо излежава присъда от 11 години в китайски затвор за “противодържавна дейност”, а властите забраняват на близките му да напускат пределите на страната. Норвежкият нобелов комитет връчва наградата на Лиу за “дългата му и мирна борба за фундаментални човешки права в Китай. Комитетът дълго е вярвал, че има тясна връзка между човешките права и мира”. Сяобо е в затвора от декември 2009 г. заради подписването на “Харта 08” заедно с други активисти и хиляди китайски граждани, която призовава към свобода на словото и многопартийни избори. Лиу Сяобо е бил председател на независимия “Пен” център в Китай от 2003 до 2007 г. Той е бил професор в Пекинския нормален университет, както и гостуващ преподавател в няколко университета извън Китай, включително и в Университета в Осло, Хавайския университет и Университета Колумбия в Ню Йорк.

– Икономика –

В момент, в който светът се бори с последиците от финансовата криза, Нобеловата награда за икономика е връчена на трима изследователи, чиито разработки обясняват как т.нар. триене на пазарите пречи на нормалното функциониране на икономиката. Лауреатите - Питър Даймънд, Дейл Мортенсен и Кристофър Пизаридес, проучват трудностите при срещане на търсенето и предлагането, особено на трудовите пазари. Според теориите на тримата не е достатъчно да има само продавачи и купувачи, които да могат да постигнат принципно споразумение за цената. Те трябва да се срещнат и да решат, че са готови да осъществят транзакция помежду си. Транзакциите не се случват от само себе си. За това е необходим процес на проучване, който може да е продължителен и обвързан с много разходи. При това условие е възможно търсенето да съвпадне с предлагането добре, недостатъчно или това изобщо да не се случи. “Според класическите разбирания за пазарите продавачите и купувачите се намират мигновено, без разходи и разполагат с пълна информация относно цените на всички стоки и услуги. Това обаче не се случва в реалния живот”, се казва в изявлението на Нобеловия комитет. “Триенето” между търсенето на работа и свободните позиции на пазара означава, че понякога процесът може да бъде неефективен. Възможно е безработицата да остане висока, дори и да има хора, които биха работили при предлаганите трудови възнаграждения. Тези проучвания са спомогнали за усъвършенстване на икономическите анализи за причините за безработицата и ефективните политики за ограничаването ѝ. Значимостта им си проличава след появата на финансовата криза и произтеклата от нея стагнация на трудовите пазари. Питър Даймънд е икономист от Масачузетския технологичен институт. В най-ранните си разработки, публикувани през далечната 1960 г., той се фокусира върху дългосрочните ефекти на растящия дълг върху икономиката. Кристофър Пизаридес, родом от Кипър,

концентрира проучванията си върху проблемите на трудовите пазари и безработицата. Той свързва създаването на работни места с броя безработни, количеството работни места и честотата, с която работниците търсят работа и при която компаниите наемат. В момента Пизаридес е професор от London School of Economics. Дейл Мортенсен е професор по икономика от Северозападният университет в Еванстън, Илинойс. Според неговите проучвания липсата на гъвкавост на трудовите пазари може да увеличи безработицата. Той се опитва да обясни защо служители с еднакви умения много често получават различни трудови възнаграждения. Според него това се отдава главно на липсата на знание за заплатите в отделните фирми, различните политики на организациите и разликите в продуктивността им.

Нобелови награди за 2011г.:

– Литература –

Шведският поет Томас Транстрьомер е носителът на Нобеловата награда за литература за 2011 г. Наградата му се присъжда "защото чрез неговите наситени, ясни образи ни дава свеж достъп до реалността", посочва Шведската академия. Транстрьомер е най-известният жив скандинавски поет. В творбите си той изследва връзката между най-интимните лични преживявания и света около нас. Томас Транстрьомер, един от най-големите поети на XX век в света, е роден през 1931 г. в Стокхолм. През 60-те години на XX век съвместява професията си на психолог с призванието на поет. През 1990 година Транстрьомер получава международната награда за литература "Нойщад", предшествана от множество други. Носител е на всички основни отличия в скандинавските страни, на поетичната награда на издателство Бониер. През 1981 г. е удостоен с най-престижното европейско отличие за поезия "Петрарка", което се присъжда в Германия. Томас Транстрьомер е преведан на около 50 езика по целия свят - от арабски до вьетнамски.

Малко преди да загуби говора си след тежък инсулт, прекаран през 1990 г., издава стихосбирката "За живите и мъртвите".

– Медицина –

Нобеловата награда за медицина за 2011 година е присъдена на американеца Брус Бойтлер, на французина Жюл Офман и на канадеца Ралф Стайнман заради работата им върху имунната система. „Тазгодишните лауреати имат революционен принос към разбирането ни за имунната система с разкриването на ключовите принципи за нейното активиране”, се казва в комюнике на Нобеловия комитет.

Брус Бойтлер е роден през 1957 година в Чикаго. След завършването на университета е работил в Рокфелеровия университет в Ню Йорк и в университета Тексас в Далас, където открива рецептор, свързващ се с бактериалните полизахариди, които могат да предизвикат септичен шок заради супер стимулация на имунната система.

Жюл Хофман е роден в Люксембург през 1941 година и е завършил университета в Страсбург. Той е открил редицата гени, свързани с вродения имунитет.

Ралф Стейман е роден през 1943г. в Канада. Завършил е университета в Монреал, а след това е работил в САЩ, където от 1988 година е професор по имунология в Рокфелеровия университет в Ню Йорк. През 1973 година открива дендритните клетки, които могат да

активизират Т-клетките, които са особено важни за имунитета. Умира на 30 септември 2011 г. И макар че наградите не се връчват посмъртно, комитетът все пак решава да остави премията за Стейман. Призът на починалия нобелов лауреат е даден на неговата съпруга.

– Физика –

Нобеловата награда по физика за 2011 г. е разделена между Сол Пърлмутер и споделена с Брайън Шмид и Адам Райс. Тези лауреати получават наградата за революционното си откритие, че разширението на Вселената протича по-ускорено от представите ни до момента. Изводът от това откритие е, че три четвърти от Вселената остава непозната форма на енергия, наречена тъмна енергия. Тримата учени са изследвали няколко десетки експлодиращи звезди, известни като супернови, и са открили, че Вселената се разширява с постоянно ускорение. Откритието се е оказало изненадващо дори за самите тях.

52-годишният Пърлмутер е ръководител на проект, изследващ суперновите в университета Бъркли в Калифорния. 44-годишният Брайън Шмид е ръководител на изследователския екип High-z Supernova в Австралийския национален университет в Уестън Крийк. Адам Райс, който е на 42 години, е професор по астрономия в университета "Джон Хопкинс" и научния институт към космическия телескоп в Балтимор, в щата Мериленд.

– Химия –

Израелският учен Даниел Шехтман е носителят на Нобеловата награда за химия за 2011 г.. Отличието му е присъдено за откриването на квазикристалите - модели в атомите, които били смятани за невъзможни и чиято работа предизвиква голяма полемика в научния свят. Те помагат да бъде обяснена хаотичната структура на кристалите. Квазикристалите са сред най-сложните и красиви образувания в природата. Те са открити в определени форми на стоманата, която подсилват като броня. Шехтман е направил своето откритие през 1982 г., което фундаментално променя погледа на химиците към твърдите частици. Дълго време работата на Шехтман е била подложена на критики и присмех, тъй като се е отклонявала от общоприетите научни принципи, според които кристалът винаги е изграден от повтарящи се на атомно ниво елементи. 70-годишният израелец, обаче доказва, че смятаната за невъзможна структура на кристалите съществува. Още през 1982 г. той открива кристал, в който атомните структури са симетрични и следват определени математически правила, но никога не се повтарят.

– Мир –

Нобеловата награда за мир си поделят три дами – Лейма Гбоуи от Либерия, активистка и защитничка на правата на жените, Елън Джонсън Сърлийф, президент на Либерия, която е първата свободно избрана жена президент в Африка, както и Тауакул Карман, журналистката и правозащитничка от Йемен. Те получават признанието на Нобеловия комитет "за ненасилствената им борба за сигурността и правата на жените да участват пълноценно в изграждането на мира". Паричната награда от 1.5 млн. долара ще бъде разделена на три равни части.

–Икономика –

Американските икономисти Томас Сарджънт и Кристофър Симс са носителите на Нобеловата награда за икономика за 2011г. Те са отличени за работата си по връзките между политиката и въздействието ѝ върху икономиката. Тяхната работа е положила основите на съвременния макроикономически анализ. Двамата икономисти са създали различни методи сред които е този, който обяснява как временно повишение на лихвите или сваляне на данъците влияят върху икономическия растеж и инфлацията.

Томас Сарджънт показва как структурната макроиконометрия може да бъде използвана, за да се анализират постоянните промени в икономическата политика - метод, който например се прилага при изследванията как домакинствата и компаниите нагласят своите очаквания спрямо икономическото развитие.

Кристофър Симс е разработил метод, базиран на така наречената "векторна авторегресия". Той анализира как икономиката се влияе от временни промени в икономическата политика и други фактори, като ръст на лихвите например. Симс се фокусира и върху икономическите шокове, причинени от рязко поскъпване на петрола или срив в потреблението на домакинствата.

В изявлението на академията се казва: "Една от основните задачи на макроикономическия анализ е да даде яснота за това как шоковете и промените в политиките се отразяват на макроикономическите променливи в краткосрочен и дългосрочен план. Приносът на Сарджънт и Симс в тази насока е незаменим"